



– så det skal nå bredere enn det. At det knyttes til SFO, kan ikke ekskludere barn som ikke går i SFO. Vi vet at det er veldig viktig, f.eks. med tanke på barn med minoritetsbakgrunn, som kanskje vil være noen av dem som trenger dette mest.

Vi har en ganske krevende balansegang å gå når vi skal introdusere dette, fordi vi vet at leksehjelp som blir målrettet ut fra dem som vi vet strever litt på skolen, blir en leksehjelp som ikke fungerer. Men en leksehjelp som først og fremst appellerer til dem som er flinke på skolen fra før, er også en leksehjelp som ikke fungerer. Vi jobber nå med hvordan vi skal finne kvaliteten i dette, slik at en når målsettingen. Men utgangspunktet er en lærer som gir gode lekser.

**Presidenten:** Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Bente Thorsen. Neste oppfølgingsspørsmål er fra Elisabeth Aspaker.

(Elisabeth Aspaker går fram til talerstolen.)

**Presidenten:** Neste tillegsspørsmål er fra Elisabeth Aspaker, det første er fra Bente Thorsen!

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:07:56]:** Det er veldig fint at man er ivrig etter å stille spørsmål!

**Bente Thorsen (FrP) [10:08:01]:** Her er det kamp om å stille spørsmål, og det er bra!

Ministeren fikk rett før jul overlevert en fyldig rapport fra Tidsbruketvalget. I rapporten kom det fram, ikke uventet, at lærerne ønsker å bruke mer av sin tid på undervisning, faglig oppfølging, faglige møter og kompetanseutvikling. Altså vil lærerne bruke mer av sin arbeidstid på det som er kjerneoppgavene i skolen.

Er ministeren villig til å følge disse rådene som framkommer i rapporten, og få fortgang i å redusere oppgaver som lærerne bruker masse tid på, for snarest å frigjøre tid til undervisning og leksehjelp?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:08:46]:** Absolutt! Tidsbruketvalget er veldig konkret i sine forslag om hva man mener at lærerne og skolen kan bruke mer tid på, og hva de kan bruke mindre tid på.

Lærerne er veldig tydelige på hva de ønsker å bruke mer tid på: Det er elevene – enten det er forberedelse til timer, arbeid i timene eller etterarbeid knyttet til timene.

Det lærerne først og fremst sier tar mye tid, er generell møtevirksomhet, altså ikke møtevirksomhet som er knyttet til undervisningen, men generell møtevirksomhet. Jeg tror veldig mange skoler kan jobbe mye med det.

Det som jeg nå gjør, er å tidfeste alt vi foreslår overfor skolen, tenke på hva dette krever av tid, ikke for oss, departementet eller direktoratet, men for læreren. Det er punkt nummer en.

Punkt nummer to: Jeg vil gjerne komme tilbake til Stortinget med hvordan vi helt konkret skal følge opp forslagene fra Tidsbruketvalget. Det dreier seg om god skoleledelse, f.eks.

Punkt nummer tre: Jeg oppfordrer kommunene og kommunestyrene til å diskutere det som står i Tidsbruketvalgets rapport, for de er skoleeiere.

**Presidenten:** Da er neste oppfølgingsspørsmål – mye tyder på at det er spørsmål det haster med – fra Elisabeth Aspaker.

**Elisabeth Aspaker (H) [10:10:06]:** Jeg prøver igjen!

Lekser er viktig for å bearbeide og bli trygg på fag, og lekser må gis på en sånn måte at elevene har mulighet til å mestre leksene sine. Hensikten med lekser er heller ikke oppnådd uten at det gis ordentlig tilbakemelding.

Høyre mener det er uheldig at det er skapt usikkerhet rundt lekser i skolen. Har statsråden reflektert over hvordan denne debatten om lekser eller ikke lekser kan ha oppstått? Og er statsråden enig med Høyre i at lekser er en viktig del av den tilpassede opplæringen og viktig for å gi elevene mulighet for å opparbeide større faglig trygghet?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:10:41]:** Den forskningen som nå er lagt fram, er ikke politisk sensurert, men den viser at det fins gode og dårlige lekser, at det fins gode og dårlige måter å jobbe med lekser på, og at lekser som sådanne ikke er av de tingene som har størst effekt. Det er læreren og kvaliteten på læreren som har størst effekt i skolen, uansett hvordan vi snur og vender på det. En god lærer gir lekser som er repetisjon av stoff man har vært igjennom, og som elevene er forklart, man introduserer ikke ny kunnskap gjennom leksene. En god lekse er også en lekse man får tilbakemelding på.

Det som ofte skjer på dette feltet, har jeg lagt merke til, er at det blir diskusjon: Hva virker, hva virker ikke, og hvordan skal man gjøre det? Jeg er helt sikker på at en masse unger nå holder forskningen opp foran læreren og sier: Det står her – lekser virker ikke, så det må vi slippe!

Det jeg vurderer, er å holde en konsensuskonferanse og ha lekse spørsmålet som et pilotprosjekt for å samle fagfolk – praktiskere og forskere – diskutere hvordan vi bruker lekser best, og bli enige om et slags minimum når det gjelder hva slags plass lekser skal ha i norsk skole.

**Presidenten:** Neste oppfølgingsspørsmål er fra Dagrun Eriksen.

**Dagrun Eriksen (KrF) [10:11:56]:** Jeg tror debatten om lekser er viktig. Det som kanskje forundrer meg litt, er at hver gang foreldreperspektivet blir framhevet i leksedebatten, er det i forbindelse med de foreldrene som ikke klarer å følge opp. For det er noen utfordringer med det systemet som det nå legges opp til fra Regjeringens side. Som en forelder sa til meg: Hva skal jeg gjøre når jeg ønsker å bruke SFO – bra tilbud – men vil gjøre leksene sammen med mitt barn? Når lekselesingen skal foregå på SFO, hvordan skal vi klare det?

Da statsråden her nevnte denne konsensuskonferansen, glemte hun også den viktige gruppen foreldre og foreldreperspektivet. Det er jo sånn at lekser faktisk er et av de få bindeleddene foreldre i dag har med skolen. Noen

skoler tilbyr kurs for foreldre for å trygge dem i rollen som leksehjelpere og medspillere i forbindelse med det.

Mitt enkle spørsmål til statsråden er: Vil statsråden trekke fram foreldre også som en ressurs i den diskusjonen vi nå har om lekser, og ikke bare fokusere på de foreldrene som ikke klarer å hjelpe elevene?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:13:05]:** Det er uansett sånn på alle områder i skolen at foreldrene er en ressurs som det er utrolig viktig å involvere, også når det gjelder lekser. Men det som er den store utfordringen når det gjelder den forskningen vi har om lekser, er at lekser gitt på gal måte kan øke forskjellene, bl.a. fordi de elevene som ikke har fått gjennomgått leksene på skolen, er avhengige av at foreldrene kanskje forklarer i stedet for å være med på å repetere eller øve inn ting man har gått igjennom. Så den store bekymringen når det gjelder dette med lekser, dreier seg om at de må gis på en sånn måte at det ikke øker de sosiale forskjellene i skolen.

Så er det selvfølgelig veldig viktig at foreldrene er seg bevisst hvordan de kan støtte opp om jobbingen med lekser, men det er også en oppfordring til foreldrene å ikke måle kvaliteten og kunnskapstørsten i skolen ut fra mengden lekser elevene får, for det gir et helt galt bilde.

**Presidenten:** Vi går til neste hovedspørsmål.

**Elisabeth Aspaker (H) [10:14:15]:** Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

Senter for leseforskning i Stavanger har anslått at 330 000 voksne har svært dårlige lese- og skriveferdigheter, men at så mange som 950 000 leser dårligere enn de burde. Samtidig vet vi at lesekravet er blitt utvidet og forsterket på de fleste yrkesområder, og mengden informasjon som må bearbeides i folks hverdagsliv, øker stadig. Faren for utstøting fra arbeidslivet er åpenbar, men i tillegg er voksnes lese- og skriveferdigheter viktige i et inkluderingsperspektiv.

Bondevik II-regjeringen innførte en rett til grunnsko-leopplæring for voksne og igangsatte programmet «Ny sjanse» for at arbeidstakere med svake grunnleggende ferdigheter kan få opplæring på arbeidsplassen.

Høyre har fremmet en rekke forslag om økt satsing på dette feltet, og et samlet storting har bedt Regjeringen følge opp – uten at vi har sett resultater av det så langt. Tvert imot, Kunnskapsdepartementet har fått sterk kritikk fra Riksrevisjonen for manglende kontroll med og oppfølging av tilbudet til voksne med mangelfulle grunnleggende ferdigheter. Høyre har konkret foreslått at det skal igangsettes en tiårig nasjonal satsing på voksne med manglende grunnleggende ferdigheter, fordi vi mener det er så viktig i et stort samfunnsperspektiv.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Kan hun redegjøre for hva Regjeringen vil gjøre for å få samsvar mellom voksnes rett til opplæring og opplæringstilbudet til denne gruppen i dag, og for å hindre videre utstøting fra arbeidslivet som følge av manglende lese- og skriveferdigheter?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:16:05]:** Det er et veldig viktig spørsmål som tas opp her.

Etter min oppfatning ligger nøkkelen til å finne de mest effektive tiltakene vi kan gjennomføre for å forhindre høyt sykefravær og tidlig uføretrygding, nettopp her, for vi vet at mange av dem som ikke har utdanning utover grunnskole, eller som har liten kunnskap når det gjelder lesing, er blant dem som senere får problemer i yrkeslivet, noe som kan forebygges gjennom god opplæring.

Vi har fulgt opp retten til opplæring, som Bondevik-regjeringen introduserte. Vi har økt budsjettene – bl.a. for innværende år – for å gjennomføre det som kalles Program for basiskompetanse i arbeidslivet, som er lese- og skriveopplæring knyttet til bedrifter. Og her tror jeg noen av landets modigste elever går. Det er nemlig veldig skambelagt ikke å kunne lese godt når man er voksen, og det er veldig modig gjort å melde seg på lesekurs på arbeidsplassen sin. Det er veldig viktig for meg å holde fram alle de gode eksemplene på voksne som skaffer seg økt kompetanse på et senere tidspunkt. Dette dreier seg stort sett ikke om at man ikke kan bokstavene eller lese en tekst, men om forståelsen av teksten. Jeg mener at dette arbeidet er det viktigste vi kan knytte til diskusjonen om sykefravær og uføretrygding. Regjeringen har over budsjettene økt innsatsen for denne typen opplæring. Vi har veldig mye å gå på. Vi trenger også å gjøre terskelen for å melde seg på denne typen kurs lavere.

Jeg synes det er en god idé fra Høyres side å fokusere på dette over en lengre periode – en tiårsperiode – for det er rett og slett slik at veldig mange voksne har hatt for lite utbytte av skolen, og husker tilbake til skolegangen sin som en lang rekke år med mangel på mestring. Det er veldig mye å hente på å komme inn tidlig.

**Elisabeth Aspaker (H) [10:18:06]:** Det er godt å høre at kunnskapsministeren er enig i at dette er et svært viktig område å gripe fatt i – men desto mer skuffende å konstatere at Regjeringen siden 2005, etter at Bondevik II-regjeringen gikk av, praktisk talt ikke har foretatt seg noe som helst. Kritikken fra Riksrevisjonen kom i 2008, til tross for at Stortinget hadde fokusert sterkt på dette området og hadde bedt Regjeringen om å handle. Så Regjeringen er på hælene. Men jeg hører nå bud om bedring.

Fra Senter for leseforskning hører vi nå også om eksempler fra grunnskolen, der ventetiden for dyslektikere for å få hjelp kan komme opp i så mye som tre år. Når vi vet hvor viktig det er å få den hjelpen – og med tanke på hva dette kan føre til senere – har jeg lyst til å stille statsråden spørsmål om hva hun vil gjøre for at også dyslektikere i grunnskolen, altså unge dyslektikere, så raskt som overhodet mulig får den hjelpen de trenger.

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:19:11]:** Det er å gi et absolutt helt galt bilde å si at det de siste årene ikke har vært fokusert på det som dreier seg om å øke basiskompetansen hos voksne. Dette er hovedforslagene i den stortingsmeldingen som nå ligger til behandling i Stortinget, og som dreier seg om utdanningslinjen. Vi har over tid økt bevilgningene til denne typen opplæring. Vi skal ha

full fokusering på dette og følge det opp veldig nøye. Det bildet Aspaker tegner – paradisiske tilstander tidligere og ørkenvandring nå – er helt feil. Dette er det fokusert sterkt på.

I tillegg vil jeg si at vi i år skal ha Nasjonalt leseår, som er et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, og som er rettet mot voksne – for å øke leselysten i befolkningen.

Når det gjelder tilbud til dyslektikere, vil jeg gjerne undersøke dette litt nærmere – skaffe meg god oversikt over hvor tilbudet er. Veldig mange av disse problemene har vi nå kunnskap om, kunnskap som skulle tilsi at man kan ta tak i dette i tidlig skolealder.

**Presidenten:** Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Olemic Thommessen.

**Olemic Thommessen (H) [10:20:35]:** Mitt oppfølgings-spørsmål går til kulturministeren.

Kunnskapsministeren var inne på Nasjonalt leseår. Det er et flott tiltak. Det er begynnelsen på det nasjonale leseløftet, som skal vare over noen år.

Bokbransjen er en spennende bransje. Der er det mange spennende aktører som tidligere også har vist seg å kunne dra viktige lass når det gjelder litteraturinteresse og – tror jeg – leselyst. Det er derfor med noe undring jeg har notert meg at når vi nå er inne i leseårets første måned, virker det ikke som verken Forleggerforeningen, Bokhandlerforeningen, Forfatterforeningen eller noen av de aktørene i bokbransjen som jeg jevnlig har kontakt med, har hørt noe særlig om leseåret – og langt mindre har vært involvert i noe arbeid om hva de skal gjøre.

Mitt spørsmål til kulturministeren blir: Ville det ikke vært en god idé å engasjere bokbransjen, engasjere dem som vitterlig jobber med bøker og lesning i dette landet, og trekke dem med i dette arbeidet? Hvordan ligger det an når det gjelder dette?

**Presidenten:** Presidenten må få lov til å bemerke at det nok kan oppfattes å være en noe søkt sammenheng mellom hovedspørsmålet og det oppfølgings-spørsmålet som nå ble stilt. Med tanke på at vi er inne i et nytt år og skal være litt romslige, er det allikevel opp til kulturministeren om hun ønsker å besvare spørsmålet som et oppfølgings-spørsmål til hovedspørsmålet.

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:22:22]:** Det er riktig som kunnskapsministeren sier, at temaet for leseåret er voksne som ikke leser så mye, eller voksne som har svake leseferdigheter. Det gjør at vi har innledet et samarbeid med partene i arbeidslivet med tanke på å støtte en del av prosjektene de har satt i verk og vil sette i verk i året som kommer, med tanke på å sikre at vi skal få mer lesing blant voksne. Men det er også viktig, som representanten sier, å samarbeide med Forfatterforeningen, med Forfattersentrum, med Bibliotekforeningen og med alle aktører som er villige til og interessert i å gjøre en jobb. Vi har satt i gang et slikt arbeid, og vi skal i løpet av ganske kort tid presentere planene vi har for leseåret.

**Presidenten:** Bente Thorsen – til oppfølgings-spørsmål.

**Bente Thorsen (FrP) [10:23:22]:** Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren. Å kunne beherske norsk skriftlig og muntlig er kjempeviktig, og det viser også at tidlig innsats i grunnskolen er viktig og nødvendig. Vi har også ansvaret for en annen gruppe: I Norge har vi tatt imot mange flere asylsøkere enn vi har klart å integrere i samfunnet. Mange har vært her i mange år uten å kunne norsk, verken skriftlig eller muntlig.

Jeg håper på svar på spørsmålet, og ikke et motangrep. Hvilke konkrete tiltak og virkemidler vil ministeren ta i bruk for at også innbyggere med utenlandsk opprinnelse lærer seg norsk, noe som gir dem større mulighet til å kunne delta i arbeidslivet, i tillegg til å minske de hindringer som manglende norskkunnskap – det at en ikke behersker det språket som brukes i det landet en bor i – gir? Det er veldig viktig, for det er ikke enkelt å bo og leve i et samfunn. Vi vet ikke om det er frivillig eller ufrivillig det at de ikke kan språket. Jeg håper spørsmålet kom tydelig fram.

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:24:38]:** Vi har satt ned et eget utvalg som bl.a. ser på disse spørsmålene som dreier seg om minoritetsspråklige og hvordan de utvikler språk. Noen de har fokusert på, er det vi kaller sent ankomne, altså ungdom som kommer til Norge når de er ganske store eller voksne. Jeg snakket med dem i går, og de la fram en delinnstilling for å invitere til en debatt om de konklusjonene de skal komme med. Den anbefaler jeg egentlig til dem som er opptatt av disse spørsmålene generelt, der er det mange viktige diskusjoner.

Noe som det er veldig viktig å være oppmerksom på, er at det tar veldig lang tid å lære et språk godt. Vi har nå økt antall timer når det gjelder introduksjonsprogrammet. Man må regne med at det kanskje tar fra fire til seks år å lære seg et språk så godt at man fullt ut er operativ i mange sammenhenger, og derfor er dette utrolig viktig. Jeg tror også det er viktig at man knytter norskopplæring til arbeidstrening, og ikke tenker at først skal man lære norsk og så skal man komme seg ut i yrkeslivet. Her er det veldig mye å hente på et samarbeid.

**Presidenten:** Dagrun Eriksen – til oppfølgings-spørsmål.

**Dagrun Eriksen (KrF) [10:25:54]:** I disse temaene ligger det mange flotte menneskers skuffelser og nederlag, mennesker som ofte er blitt møtt med mye uvitenhet med hensyn til det å ikke kunne lese og skrive. Noen enkle grep går det an å gjøre, og noen dumper i veien hadde det vært lett å fjerne, slik at man kanskje kunne kommet litt lenger av gårde. For eksempel har Utdanningsdirektoratet nå et inntjeningskrav overfor Huseby kompetansesenter, som lager lydbøker som kan være en stor hjelp underveis i skolen, særlig for dem som har dysleksi. Inntjeningskravet betyr at skolene nå må betale et gebyr på 160 kr pr. lydbok, noe som gjør at man i en presset skolesituasjon

kanskje velger å ikke bruke lydbøker, men heller prøver andre måter å gjøre dette på. Det er det mange som har vært opprørt over, og mitt enkle spørsmål til statsråden er: Vil hun fjerne den dumpen i veien for dem som har dysleksi?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:27:01]:** Jeg tror jeg må få lov til å sette meg inn i disse 160 kr helt konkret, før jeg gir et svar på det. Men jeg skal ta det med meg, og så skal representanten Dagrun Eriksen få et svar på et senere tidspunkt.

**Presidenten:** Vi går videre til neste hovedspørsmål.

**Dagrun Eriksen (KrF) [10:27:25]:** Jeg har et spørsmål til kunnskapsministeren, så hun kan bare bli stående.

Vi ser for tiden gledelige nye takter når det gjelder skolepolitikken fra den nye kunnskapsministeren. I møte med Skole-Norge er budskapet nå mye mer i tråd med den kursen Kristelig Folkeparti maste om i hele forrige stortingsperiode, men som kanskje den gang ble møtt med litt mer døde ører, nemlig kampen mot frafallet gjennom mer praktisk satsing i skolen og en god yrkesfaglig utdanning, et krafttak i kampen mot mobbing – og at man skal ha flere lærere. Jeg håper at hun snart kanskje også snakker om å få andre yrkesgrupper inn i skolen.

Når det er sagt, kommer det selvfølgelig et men. Hvorfor i alle dager bruker denne regjeringen de store pengene på feil tiltak med hensyn til de utfordringene som kunnskapsministeren nå har adressert? Det vi har sett fra denne Regjeringen, har ikke vært at man har satset på kampen mot frafall og brukt de store pengene på det. Det har ikke vært at man har satset på å få en god yrkesfaglig utdanning for de elevene som ønsker det. Vi har ikke sett et krafttak i kampen mot mobbing. Det vi har sett, er drømmen om heldagsskolen, nemlig at vi skal få flere timer inn i skolen, flere teoritimer for de aller minste, og til nå – nå har jeg spurt ganske mange ganger – har man ikke klart å vise til forskning som viser at det gir oss mer læring, kanskje heller tvert imot. Det holder ikke med festtaler for å adressere de utfordringene som skolen står overfor. Det handler ikke bare om å kunne de virkelige problemstillingene, det hjelper ingen elever til å mestre, men det handler om å kunne bruke de store pengene på andre områder enn bare å skape flere timer. Så min utfordring til statsråden er: I etterpåklokskapens navn, og med de nye erfaringene som denne regjeringen nå har, ser man at man har brukt penger og prioritert feil i skolepolitikken?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:29:25]:** Det er alltid et godt tegn når opposisjonen kommer og sier at endelig sier statsråden det vi har ment lenge, for det betyr at mange ønsker å være med på å ta æren for at man har lagt en politisk kurs som mange oppfatter som fornuftig. Jeg er ekstremt opptatt av det som dreier seg om skolens muligheter til å bekjempe forskjeller, den utrolige muligheten vi har til å få flere til å fullføre videregående opplæring, og den utrolige muligheten vi som samfunn har til at enkeltpersoner og enkeltindivider skal lykkes bedre, få mer styr på livet sitt, også økonomisk.

Vi fikk en rapport i romjulen som viser at hvis vi får frafallet fra videregående skole ned fra 30 pst. til 20 pst., kan vi pr. årskull spare mellom 5 og 9 milliarder kr. Det er klart løsningen når det gjelder sykefravær og tidlig uførhet. Fordi vi vet at de som ikke har fullført videregående skole, er veldig kraftig overrepresentert blant sosialhjelpsklienter, unge uføre og sykmeldte, er det her løsningen på å inkludere folk i samfunnet ligger, å få ungdom til å gjennomføre, men også å gi voksne som har fått et dårlig utdanningstilbud, tilgang til det. Så jeg har fullt trykk på dette.

Nå er det sånn at norsk skole har færre timer i snitt enn det som er gjennomsnittet for OECD. Vi ligger ca. ni timer under i grunnskolen. Vi har økt antall timer, men vi økte ikke så mye som vi egentlig hadde ambisjoner om i Soria Moria I. Det er fordi vi har vektet litt annerledes bl.a. i forhold til lærertetthet, og f.eks. sørget for at tidlig innsats ble fulgt opp, fordi vi ønsket at vi skulle bruke flere lærerressurser i 1.–4. klasse, sånn at vi raskt kunne ta tak i utfordringene. Men å gå så langt som Kristelig Folkeparti foreslår i sine budsjetter, å stryke timer, er en milliard-innsparing i skolen som ikke er en god investering. Å ha fokus på praktisk opplæring og på yrkesfagene, særlig i ungdomsskolen, mener jeg er veldig viktig. (Presidenten klubber.)

**Dagrun Eriksen (KrF) [10:31:39]:** Nå er de timene vi har strøket, bare de som Regjeringen har hatt i sin skolesatsing, slik at vi ikke har tatt vekk timer som har vært der. Vi mener det er en helt feil prioritering denne regjeringen har gjort. Særlig i forhold til de utfordringene som statsråden adresserer, og som hun begynner med i det svaret som jeg glemte å takke for – som jeg gjør nå – glemmer hun litt at en faktisk da må sette inn grepene for å møte dette.

Jeg var på Kvadraturen videregående skole i Kristiansand. Der sier rektoren til meg at det i dag er sånn at praktisk sterke elever ofte ikke har fått mestring hjemmefra, for det er ikke lenger sånn at vi kan mekke på bilene, eller at husene bygges slik at man får prøve hammeren.

I budsjettdebatten hadde vi en stor diskusjon om det for yrkesfaglige elever var viktig å kunne Ibsen. Jeg tror vi kan være ganske enige om at det kan være viktig at man har basiskompetanse om det. Men enda mer bekymret, statsråd, er jeg for at ikke diskusjonen da går på: Er det ikke like viktig å kunne bruke en hammer som å kunne Ibsen? Den diskusjonen mangler fullstendig. Vil man nå bruke de store pengene på nettopp å få til en praktisk utfordring i skolen som gir mestring til alle elever, også de praktisk sterke?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:32:50]:** Det er vel å trekke Ibsen noe langt å si at Nora hadde latt være å gå hvis det var mer praktiske kunnskaper i hjemmet der.

Men bare for å understreke: Det er et veldig unisont ønske fra yrkesfag, fra elevene på yrkesfag, fra dem som underviser på yrkesfag, og fra alle som er opptatt av yrkesfag, om å få til en mer praktisk innrettet teoriundervisning. Det som vi også vet, er at hvis vi tvinger ungdom

til å velge livsløpet sitt i veldig tidlig alder, og at de f.eks. velger fra seg muligheten for studiekompetanse, låser det ungdom inne i noen utdanningsløp som heller ikke er heldig. Så jeg tror hovedutfordringen ligger i hvordan vi skal klare å få teoriundervisningen i yrkesfagene relevant, yrkesrettet. Veldig mange av de fylkene, som f.eks. Oslo, som har lyktes med frafallsprosjektene sine, har nettopp klart det, så jeg har fullt fokus på det. (Presidenten klubber.) Jeg vil ha samarbeid med Dagrun Eriksen og alle andre om dette. Jeg tror også ungdomsskolen fortjener noe større oppmerksomhet fra oss. (Presidenten klubber igjen.)

**Presidenten:** Presidenten må få lov til å minne – ikke minst statsråden – om at den klokken som er foran på talarstolen, teller ned, og når den kommer til null, er taletiden ute. Da er det meningen at en skal lande, og ikke ta av.

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:34:17]:** Presidenten får unnskyldte meg for mitt engasjement.

**Presidenten:** Det blir anledning til fire oppfølgings-spørsmål – først Geir Jørgen Bekkevold.

**Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:34:24]:** I Regjeringens prioritering i skolepolitikken er det nok ungdomsskolen som kanskje har kommet mest i skyggen. Til tross for sterke advarsler, bl.a. fra Kristelig Folkeparti, velger altså Regjeringen å la ungdomsskolen seile litt sånn sin egen sjø. Men det er jo på ungdomsskolen vi finner de største utfordringene, bl.a. når det gjelder bråk og uro og teoritrette elever. Det er grunn til å tro at dette forplanter seg videre og fører til at vi har den dramatisk høye frafallsprosenten i videregående. Det hjelper jo ikke med tidlig innsats og at «alle skal med» i de første årene når tiltakene avsluttes og elevene glemmes så snart de kommer til ungdomsskolen. Altså må vi også gjøre ungdomsskolen til en mestringsarena. Når elevene kommer til kort i det teoretiske, må de også kunne tilbys en mer praktisk skolehverdag.

Mitt enkle spørsmål er: Hva er grunnen til at Regjeringen mener ungdomstrinnet er mindre viktig enn de andre trinnene?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:35:33]:** Det gjør vi heldigvis ikke.

Det representanten Bekkevold har helt rett i, er at ungdomsskolen selvfølgelig er en krevende del av skoletiden, fordi det skjer mye for dem som går i ungdomsskolen, og fjortiser er et helt spesielt folkeslag som alle bør elske, men som er litt krevende. Det flyr hormoner, og en stakkars lærer skal stå der og ordne opp. Vi ser veldig mye at ikke nødvendigvis det fysiske frafall, selv om det også er et problem i ungdomsskolen, men det mentale – at man ikke følger med, at man melder seg ut, at en ikke har ambisjoner, at en ikke skjønner meningen med det, eller en tror en bare sitter og venter på å ble voksen og alt dette – kan vi ta tak i på en mye mer offensiv måte enn vi har klart å få til nå. Vi

vet at de som har mye frafall, står i fare for å droppe ut senere.

Vi gjennomfører nå en kartleggingsprøve på ungdomsskolen for å fange opp dem som har dårlig kunnskap i norsk og matte, kjapt, sånn at vi kan sette inn innsatsen der. Diskusjonen om teori og praksis må gå hånd i hånd, for det dreier seg ikke om enten teori eller praksis, det dreier seg om å gjøre teorien praksisrelevant og yrkesrelevant.

**Presidenten:** Mette Hanekamhaug – til oppfølgings-spørsmål.

**Mette Hanekamhaug (FrP) [10:36:49]:** I motsetning til Kristelig Folkeparti er vi i Fremskrittspartiet positive til å øke timetallet og mener at det er en viktig prioritering. Men disse timene skal også fylles med noe. Og forskning har gang på gang vist at antall lærere pr. elev har liten eller ingen effekt på kvaliteten i skolen. Likevel har Regjeringen løftet dette som et av de viktigste tiltakene. Men ifølge fagbladet Utdanning er det stor uenighet innad i regjeringspartiene om hvor stor denne lærertettheten faktisk skal være. SV har tidligere tatt til orde for å tallfeste dette med 15 elever pr. lærer. Så det vi i Fremskrittspartiet lurer på, er rett og slett: Hva er Regjeringens politikk på området? Og har man klart å enes om et spesifikt tall i denne saken?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:37:36]:** Det Regjeringen er enig om, er at vi trenger en større statlig styring av ressursene til skolen, knyttet til en ressursnorm eller en endring i opplæringsloven som sikrer et visst antall lærere i forhold til antall elever. Det jobber vi med nå, så jeg har ikke noe tall å komme med akkurat nå.

La meg nyansere denne diskusjonen noe. Det er riktig at det å pøse på med lærere av ujevn kvalitet, ikke er løsningen for norsk skole. En lærer med god kvalitet er den viktigste suksessfaktoren for norsk skole. Men vi har også god effekt av høy lærertetthet, særlig i de tidligste klassetrinnene, og særlig for elever med en krevende sosial bakgrunn. Så vi må klare å ha to tanker i hodet samtidig i diskusjonen om hva som virker i skolen, eller mange, men i hvert fall disse to.

**Presidenten:** Svein Harberg – til oppfølgings-spørsmål.

**Svein Harberg (H) [10:38:40]:** Jeg har lyst til å følge opp det som statsråden var inne på på slutten, at av de mange tingene vi kan diskutere, er lærere av høy kvalitet en viktig faktor i skolen. Så kan vi nok diskutere lærertettheten. Men flere av de tiltakene som Regjeringen har satt i verk, er jo tiltak som krever flere lærere. Det er et sterkt ønske om å få flere lærere, og det er viktig å ha lærere som har gjennomført en god utdanning.

Samtidig ser vi nå at én av fem studieplasser står ledig. Vi ser at det er et stort frafall i denne utdanningen, og vi vet at i årene framover er det store kull av de lærerne som er i skolen i dag, som går av med pensjon. Det bekymrer oss. Jeg regner med at det bekymrer statsråden. Derfor er vi spent på hvilke tiltak statsråden og Regjeringen nå har

vurdert og vil sette i gang for å sikre rekrutteringen, gode lærere og nok lærere også framover.

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:39:39]:** Vi har et samarbeid som vi kaller GNIST. Det er et samarbeid mellom ulike parter – Utdanningsforbundet, KS, Kunnskapsdepartementet og mange flere – som har interesse av at vi rekrutterer lærere til skolen, og vi klarte å rekruttere veldig mange lærere til studieopptak i høst. Det var en voldsom økning i antall søknader til lærerutdanningen. Vi har store ambisjoner, og vi driver nå et omfattende arbeid rundt omkring hvor også lærerstudenter er engasjert for å reklamere for hvorfor det er så viktig å velge lærerutdanningen, hvorfor lærerutdanningen er så meningsfylt.

Jeg er ikke så redd for at det er noe frafall i lærerutdanningen, for det er et mål at de som oppdager at de ikke passer til å undervise i skolen, gir seg fort – ikke på et senere tidspunkt i lærerutdanningen, eller kanskje lenge etter at de har begynt i lærerutdanningen. Det er nettopp noe av det vi fokuserer på. Så holder vi på med en betydelig omlegging av lærerutdanningen – mer praksis, mer faglig fordypning – som også er en del av dette.

**Presidenten:** Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

**Trine Skei Grande (V) [10:40:50]:** Jeg har tenkt å følge opp akkurat der statsråden sluttet. Det er veldig bra at det blir en økt rekruttering, det er bra at det er mange som søker, men det tar litt tid før de kommer ut i norsk skole. Og vi har et problem i dag, for 40 pst. av lærerne i grunnskolen er over 50 år, og 50 pst. av lærerne i videregående skole er over 50 år. Vi tror også at mange av dem vil slutte før de må.

Vi ser at Regjeringa ikke ønsker å sette i verk noen tiltak for å få dem til å stå på litt ekstra. Vi ser også at innenfor noen faggrupper, som det sto om i Morgenbladet på fredag, er det i Norge snart tomt for realfaglærere. Så det trengs faktisk noen tiltak for å få de gode lærerne til å stå på noen år ekstra for å få tilgang på de gode lærerne, osv. Hva vil statsråden gjøre for å få det til?

**Statsråd Kristin Halvorsen [10:41:57]:** Det er et helt riktig bilde representanten gir, at det er mange godt voksne lærere i norsk skole. Det er derfor vi fokuserer så sterkt på rekrutteringen. Det er dessverre ganske mange lærere, tror jeg, som nå sitter og planlegger når de skal gå av med AFP, som absolutt kunne ha bidratt i norsk skole framover. Vi har lagt om pensjonssystemet slik at de også økonomisk sett er tjent med å stå i jobb videre. Seniortiltak i tilknytning til denne gruppen lærere er utrolig viktig, for det er lærerne som egentlig er den viktigste formuesforvalteren i Norge.

Vi jobber systematisk for at de som har vært lenge i skolen, skal få mulighet til faglig påfyll gjennom etter- og videreutdanning. Vi jobber systematisk for at de som ønsker nye utfordringer, som f.eks. vil søke på en rektorstilling, skal få utdanning knyttet til det. Det er en av de tingene som lærerne selv sier er avgjørende for om man

opplever skolen som en meningsfylt arbeidsplass også etter et langt yrkesliv der.

**Presidenten:** Vi går da til neste hovedspørsmål.

**Ib Thomsen (FrP) [10:43:21]:** Jeg har et spørsmål til frivillighetsministeren.

Det holdes festtaler om hvor viktig frivilligheten er – om alle som jobber der, om alle som bidrar, og om alle de hundre tusener av timer som legges ned i frivilligheten i Norge. Det holdes også festtaler om hvor viktig frivilligheten er for Norge, og for at Norge i det hele tatt skal fungere.

Frivilligheten har en større verdiskapning enn norsk jordbruk har i Norge. Det er viktig å ta med seg. Men vi har en plikt til å hjelpe frivilligheten. Vi har en plikt til å legge til rette for frivilligheten. Et helt momsfratak for frivilligheten hadde derfor vært det riktige. At frivilligheten – idrettslag, redningskorps – skal betale 25 pst. mer for en snøscooter enn det et høyfjellshotell gjør, eller at Bymisjonen, som driver tilbud til rusmisbrukere, må betale 25 pst. mer for vaskemidler, mat og utstyr enn det et gategjøkken gjør, er ikke riktig. Det er store utfordringer for frivilligheten i dag.

Flere kulturministre og Regjeringen har lovet en kompensasjonsordning fra 1. januar i år som de ikke har greid å levere. Dette føles frustrerende for frivilligheten. Det ble også lovet at man skulle få flere midler gjennom Norsk Tipping, men Norsk Tipping leverer ikke flere midler til frivilligheten enn det de gjør i dag. Tap av automatinntekter får man også svi for. Begrunnelsen for tapet av automatinntekter var at det var en del grums rundt disse inntektene. Man ser i dag at det jaggu meg er nok grums også i Norsk Tipping.

Så spørsmålene mine til statsråden er: Vil Kreftforeningen tape på denne nye momskompensasjonsordningen? Vil Kreftforeningen beholde sine inntekter? Og: Er frivillighetsministeren villig til å se på om frivilligheten kan overta Norsk Tipping, så vi slipper dette grumset?

**Presidenten:** Presidenten vil gjøre oppmerksom på at «jaggu meg» ikke er et parlamentarisk uttrykk.

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:45:45]:** Representanten kom med en rekke påstander i sitt spørsmål som ikke medfører riktighet. Det ene handler om en momskompensasjonsordning. Det er bevilget 200 mill. kr ekstra i statsbudsjettet til dette, slik at det i denne ordningen nå ligger 396 mill. kr. Vi får i løpet av kort tid på plass et regelverk, men man kan da søke om momskompensasjon i ettertid. Men det tidspunktet denne momskompensasjonsordningen begynner å virke, er 1. januar 2010, så vi er på ingen måte forsinket på dette området.

Så vil jeg også minne om at vi i løpet av den siste tiden har innført en grasrotandel i Norsk Tipping som Fremskrittspartiet har stemt imot. Det bidrar også til frivillighetsmidler til idrettslag lokalt.

Når det så gjelder det den nye momskompensasjonsordningen, skal den sendes på høring. Det er nemlig

ikke alle frivillige organisasjoner som er med i Frivillighet Norge, så vi er nødt til å få en bred gjennomgang av regelverket.

Hva gjelder hvordan den enkelte organisasjon kommer ut, har jeg registrert det Kreftforeningen har sagt. Vi kommer til å regne på dette i løpet av relativt kort tid. Men at det er mye mer penger i ordningen nå enn før, er helt klart, så dette er et stort løft for frivilligheten.

**Ib Thomsen (FrP) [10:46:59]:** Jeg skjønner at statsråden synes det er greit at idrettslagene betaler 25 pst. mer for en snøscooter. Det synes ikke jeg. Det er ingen tvil om at det å sende noe ut på høring og få svar fra høringsinstanser, tar tid, så jeg tror at dette først vil bli iverksatt til høsten. Da er det for sent. Organisasjoner driver med budsjettarbeid. De vet jo ikke hvordan de skal legge opp arbeidet sitt ut fra den nye momskompensasjonsordningen. Hvis ikke statsråden ser dette, synes jeg det er beklagelig. Da synes jeg hun skal ta en telefon til frivillige organisasjoner og spørre hvilke utfordringer de har i dag. Svaret vil være at jo, det er byråkrati, og vi vet ikke hvilke budsjetter vi skal legge opp til for året som kommer – altså for 2010.

En frustrasjon – det må det være lov til å si – som jeg har, og som jeg ønsker å få svar på, dreier seg om at det jo ikke er frivilligheten som skal hjelpe staten med inntekter; det er staten som skal legge til rette for å hjelpe frivilligheten med inntekter.

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:48:00]:** Vi har en meget god dialog med de frivillige organisasjonene når det gjelder å utvikle et godt regelverk for momskompensasjon. Men det ligger jo i sakens natur at man søker i ettertid for å få kompensert utgiftene. Det gjør at de frivillige organisasjonene får kompensert langt mer enn de tidligere har fått.

Jeg er grunnleggende uenig i den momsordningen som Fremskrittspartiet ønsker. Hvis representanten og undertegnede starter et idrettslag, kan vi med den få langt billigere dresser enn hvis vi går i en ordinær sportsbutikk. Det vil etter min mening undergrave hele momssystemet og store deler av det private næringsliv. Vi har lagt vekt på å utvikle en momskompensasjonsordning for frivillige organisasjoner som gjør at de får tilbakebetalt deler av sine momsutgifter, og jeg er grunnleggende uenig i den modellen som Fremskrittspartiet ønsker.

**Presidenten:** Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Solveig Horne.

**Solveig Horne (FrP) [10:49:03]:** La meg først få si at den ordningen som Fremskrittspartiet ønsker, med fullt fritak for moms, er den ordningen som også frivilligheten ønsker.

I fjor vinter og vår sto alle opposisjonspartiene her sammen om at man måtte få et reelt momsfritak for frivilligheten. Regjeringen lovet at dette skulle de følge opp. Det var stor spenning da budsjettet ble lagt fram, men det som ble lagt fram i budsjettet, var jo bare 1 milliard kr i løpet

av fem år, dvs. 200 mill. kr i dette første året. Statsråden står nå og skryter av at dette er et stort løft for frivilligheten, men det som frivilligheten trenger, er noe helt annet enn de tallene som Regjeringen opererer med.

Så sier også statsråden at de kan komme i ettertid og søke om å få dekket de utgiftene de har hatt.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Mener statsråden at det er rett at frivilligheten skal forskuttere for staten?

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:50:11]:** I en momskompensasjonsordning ligger det i sakens natur at man etterbetaler deler av de momsutgiftene som frivillige organisasjoner har hatt. Vi har sagt at vi skal øke momskompensasjonsordningen til sammen 1,2 milliarder kr. Vi har også sagt at dette skal vi øke jevnt og trutt innenfor Kulturloftets periode. Det betydde i statsbudsjettet for i år en økning på 200 mill. kr. Så vi har til punkt og prikke gjort det vi har lovet.

Så registrerer jeg at noen ønsker at vi skal gjøre mer enn det vi har lovet, men vi har altså valgt å øke det i den takten som vi hele tiden har lagt til grunn for samarbeidet med Frivillighet Norge og andre frivillige organisasjoner.

**Presidenten:** Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

**Olemic Thommessen (H) [10:51:04]:** Jeg tillater meg innledningsvis å komme med en liten korreks til statsråden med hensyn til grasrotmidlene. Det er jo slik at grasrotmidlene faktisk ikke bringer mer penger inn i systemet, men pengene blir fordelt på en litt annen måte, og vi har sett at det ender opp med at midlene stort sett går til de største aktørene. Men det var ikke det jeg skulle ta opp her nå.

Spørsmålet dreier seg mer om at selv om opposisjonspartiene hadde ønsket en litt romsligere ordning, vet vi at makta rår, og at vi har fire år foran oss hvor vi nok må holde oss til det som er Regjeringens linje. Man innfører et system som jeg skjønner at man har begynt på. Det vi da ser, og som gjør at det er kommet noen frustrasjoner, er at enkelte foreninger later til å komme dårligere ut. Det er jo der Kreftforeningens frustrasjon ligger.

Mitt spørsmål til statsråden er ganske enkelt: Hva vil statsråden gjøre for at inngangen i denne kompensasjonsordningen skal bli slik at man ikke kommer dårligere ut enn det som man hadde hatt som utgangspunkt?

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:52:10]:** Jeg har registrert at bl.a. Kreftforeningen – men ikke mange andre – har sagt at de *kan* komme til å tape på denne ordningen. Jeg trenger litt tid for å beregne grundigere med tanke på de påstandene de kommer med. Men totalt sett er det langt flere midler til frivillige organisasjoner gjennom en momskompensasjonsordning enn det som var tilfellet tidligere.

**Presidenten:** Øyvind Håbrekke – til oppfølgings-spørsmål.



**Øyvind Håbrekke (KrF) [10:52:43]:** For to dager siden deltok også statsråden på topplederkonferansen i Frivillighet Norge. Statsråden deltok riktignok ikke i paneldebatten senere på dagen, men det gjorde bl.a. Senterpartiets parlamentariske leder.

Fra Senterpartiets parlamentariske leder ble det da i salen – til manges overraskelse – understreket at momskompensasjonen i årene framover var noe man skulle slåss for å få gjennomført, og at det skulle vurderes fra budsjett til budsjett. Det skapte stor usikkerhet i salen, og jeg spør derfor statsråden: Står hele Regjeringen bak Regjeringens politikk når det gjelder kompensasjon for moms til frivillige organisasjoner? Og kan statsråden garantere utfallet av de diskusjoner og vurderinger som Regjeringen og regjeringspartiene – med ulik tilnærming – tydeligvis skal gjennom ved alle budsjettkonferanser de neste fire år?

**Statsråd Anniken Huitfeldt [10:53:50]:** Som alle andre statsråder kan ikke jeg garantere for noen budsjettbehandling som skal foretas, verken i regjering eller i Stortinget.

Det jeg derimot kan garantere, er at vi har lagt vekt på at vi skal ha en stor økning i overføringene til frivillighet, som en del av Kulturløftet II. Vi har i de årene som er gått, vist at vi har klart å innfri de forventningene som har vært, og de løftene vi har gitt i Kulturløftet I, og det ligger like fast i Kulturløftet II. I det første budsjettet har vi økt dette med 200 mill. kr, og det står klart i Kulturløftet II at vi skal øke til 1 milliard kr i løpet av denne stortingsperioden.

**Presidenten:** Vi går videre til neste hovedspørsmål.

**Trine Skei Grande (V) [10:54:46]:** Jeg har et spørsmål til fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren – også personvernministeren.

Regjeringa har nå sendt ut datalagringsdirektivet på høring. Jeg antar at den høringa er reell. Det kan komme fram mange argumenter i den høringa. Spørsmålet mitt er: Hvilke argumenter er det som kan komme fram, som kan føre til at Regjeringa sier – eller statsråden sjøl sier – at dette har klare negative konsekvenser for personvernet?

**Statsråd Rigmor Aasrud [10:55:26]:** Jeg kan bekrefte at den høringen som skal skje på datalagringsdirektivet, er reell. Høringsbrevets form er jo åpen på en del punkter, der vi ber om råd fra høringsinstanser. Regjeringen vil selvsagt legge vekt på de høringsinnspillene vi får i den høringen som skal gjennomføres. Det er ingen tvil om at innføringen av datalagringsdirektivet, hvis vi bestemmer oss for å innføre det, er krevende, og at det foreligger vanskelige avveininger mellom det å forebygge kriminalitet og personhensyn.

Jeg må si at jeg har ikke hatt en gjennomgang med meg selv om hvilke høringer som måtte komme, og hvilken form de måtte ha, som skulle tilsi at jeg skulle mene nei, og om Regjeringen i så fall skulle mene det. Det måtte vel i så fall være at man ikke mener at dette er et hensiktsmessig direktiv for å nå de målene man legger opp til. Det kan

være mulig at det kommer fram i høringen, men jeg tror jeg vil avvente de høringsinnspillene som kommer, før jeg eventuelt tar stilling til hva jeg skal mene, og hva vi skal lande på i Regjeringen.

**Trine Skei Grande (V) [10:56:38]:** Vi i Venstre er glade for at det nå skjer en framdrift her, og at direktivet er sendt på en høring, som også Regjeringa sier er reell.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor har man brukt så lang tid på å sende det på høring – nærmere bestemt tre år – fra man startet jobben, til man fant ut at dette må man sende på høring? Så det egentlige spørsmålet er: Var det sånn at Regjeringa håpet at man skulle tape valget og slippe å ta denne vanskelige saken?

**Statsråd Rigmor Aasrud [10:57:10]:** Jeg har ikke vært medlem av Regjeringen gjennom hele den perioden man har jobbet med denne saken, men jeg kan forsikre om at det har vært gjort et godt arbeid de siste månedene. Det har vært tre departement som har sittet sammen, for å få fram et høringsnotat som tar opp veldig krevende problemstillinger. Man har blitt enige om at dersom man skal implementere datalagringsdirektivet, er de spørsmålene som er tatt opp i høringsnotatet, relevante, og vi har kommet fram til løsninger på krevende spørsmål som vi har lagt fram for høringsinstansene.

Så tror jeg det nå er viktig at vi ser framover. Det er mange europeiske land som har brukt tid på å implementere datalagringsdirektivet. Det viser jo at saken er krevende, og derfor ser jeg fram til en grundig høringsprosess. Jeg håper at mange bidrar i den høringsprosessen, slik at vi kan få gode innspill til både avklaringer på de åpne spørsmålene som det er lagt opp til i høringen, og eventuelle innspill som er viktige å ta med seg i det videre arbeidet.

**Presidenten:** Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Bård Hoksrud.

**Bård Hoksrud (FrP) [10:58:26]:** Statsråden sier at man ønsker en reell høring, og det er jeg glad for.

Men jeg var til stede på pressekonferansen og registrerte at justisministeren, som talte på vegne av de tre statsrådene, var veldig tydelig på at dette gjaldt kriminelle handlinger med en strafferamme på over tre år. Og så står det i neste punkt – og han var veldig tydelig på at det var de straffbare forholdene det gjaldt – at i tillegg vurderes visse andre brottsverk med lavere strafferamme enn tre år, men som kan være vanskelig å etterforske uten å kunne nytte data.

Da har jeg lyst til å utfordre statsråden: Hvilke typer kriminelle handlinger er det man da tenker på, for med datalagringsdirektivet er det jo egentlig åpnet for at man skal kunne bruke data for å bekjempe alle typer kriminalitet. Utfordringen er at man ved å bruke f.eks. Skype unngår hele problematikken, for da blir man ikke registrert, i henhold til datalagringsdirektivet.

Så spørsmålet er: Er det sånn at man nå skal kunne bruke dette på alle typer kriminelle handlinger – om det er små filleting, eller om det er store ting?

**Statsråd Rigmor Aasrud [10:59:29]:** Det er en utømmende oppstilling i høringsnotatet om hvilke forhold som kommer i tillegg til dem som har en strafferamme på tre år. Det er bl.a. straffeloven § 91 og 91a, om terrorvirksomhet og forhold som gjelder spionasje. Det er også en del andre bestemmelser som er listet opp knyttet til narkotikalovbrudd og hvitvasking og forhold knyttet til privatlivets fred. Det er det som det legges opp til i høringsnotatet. Det er selvsagt mulig for høringsinstansene å komme med innspill her, om man har gått for langt, eller om man har gått for kort. Det vil være av de ting man må vurdere i ettertid – etter at høringen er gjennomført.

**Presidenten:** Dagfinn Høybråten – til oppfølgings-spørsmål.

**Dagfinn Høybråten (KrF) [11:00:24]:** Jeg merket meg med tilfredshet at statsråden går inn i denne delen av prosessen om datalagringsdirektivet med et forholdsvis åpent sinn. Da regner jeg med at hun også vil ta inn over seg en del av det som nå kommer fram i debatten.

For ca. 15 år siden ble det foretatt en betydelig loftsrydding i regi av Stortinget i forholdet mellom personvern, hemmelige tjenester og tilgrensende problemstillinger. Det arbeidet ble ledet av høyesterettsdommer Ketil Lund. Jeg tror det var flere enn meg som hoppet i stolen for noen dager siden da Ketil Lund sa hva han mente om datalagringsdirektivets forhold til personvernet i Norge. Hvis ikke slike utsagn fra det hold gjør inntrykk på Regjeringen, undrer jeg meg.

Derfor spør jeg om statsråden, med det åpne sinn hun nå har erklært her i stortingssalen, vil ta inn over seg det budskapet og den vurderingen av datalagringsdirektivet som den tidligere leder av Lund-kommisjonen ga uttrykk for i media.

**Statsråd Rigmor Aasrud [11:01:31]:** Regjeringen vil ta inn over seg og vurdere alle innspill som kommer i den høringen vi har lagt opp til. Jeg kan også bekrefte at PSTs stilling – som jo var hovedargumentet til Lund i den kommentaren han hadde etter pressekonferansen – ikke blir endret gjennom datalagringsdirektivet, med unntak av at det selvsagt vil være nye data som blir lagret, som PST også kan få tilgang til gjennom det. Men lovgivningen knyttet til PST blir ikke endret ved datalagringsdirektivet.

Jeg vil bekrefte at vi har en høring. I høringsbrevet er det lagt opp forskjellige punkter der vi ber om råd fra høringsinstansene. Det gjelder f.eks. hvor lenge man trenger å lagre data. Der er jo direktivet åpent for et tidsrom på mellom 6 og 24 måneder. Det er blant det vi ønsker innspill om fra høringsinstansene, og så vil vi basere det vedtaket og den beslutningen vi skal ta i Regjeringen, på de høringsinnspillene som kommer. På det tidspunktet vil vi også komme med en anbefaling, om dette skal implementeres i norsk rett eller ikke.

**Presidenten:** Da går vi til neste hovedspørsmål.

**Per-Kristian Foss (H) [11:02:45]:** Mitt spørsmål går også til statsråd Aasrud, som nå er avlastet for sin vikarjobb som arbeidsminister, og «bare» er ansvarlig for administrasjon, kirke og fornyelse. Mitt inntrykk er at i Kirken går fornyelsen ganske godt av seg selv, men i offentlig sektor kan ikke denne regjeringen legge frem noen imponerende resultater etter fire år.

Jeg gir den nye statsråden alle muligheter for å si at nå skal vi starte et fornyingsarbeid som virkelig monner. Jeg regner med at hun har lyttet godt til det finansministeren har talt om i flere måneder etter at han tiltrådte, nemlig behovet for å stramme til på budsjetter nå, slik at en kommer tilbake til handlingsregelen. Da er én av kildene for å kunne spare penger i offentlig sektor – gjerne omtalt som byråkratiet – men mer enn bare det, også offentlig servicesektor.

Jeg har selv erfaring de siste fire årene med å behandle Riksrevisjonens rapporter til Stortinget. Bare denne listen jeg har her over de siste fire årene, inneholder 50–60 forvaltningsrevisjoner som gir mange gode ideer til hvordan man kan modernisere og effektivisere offentlig sektor for, for å si det enkelt, å få mer ut av pengene.

Så mitt spørsmål er: Hvilken strategi og hvilke konkrete områder vil fornyingsministeren nå kaste seg over for å hjelpe finansministeren, hjelpe Regjeringen, med å frigjøre midler til andre offentlige oppgaver og viktige reformer som kanskje ikke bør utsettes?

**Statsråd Rigmor Aasrud [11:04:21]:** Jeg er enig med representanten Foss i at det er viktig at vi driver et fornyingsarbeid. Det har Regjeringen gjort de siste fire årene, og det skal Regjeringen gjøre de neste fire årene. Det er helt klart en krevende situasjon Norge er i; vi skal bringe budsjettene ned mot 4 pst.-banen. Da er det helt avgjørende at vi klarer å drive fornyingsarbeid.

Vi har kanskje de største fornyingsprosjektene i vår tid gående. Vi har Nav-reformen, som er krevende – det viser at omstilling i offentlig sektor er krevende. Vi har pensjonsreformen der vi har store arbeidsoppgaver foran oss, f.eks. med å tilpasse uføreordningene til dagens pensjonsordning, og vi har Samhandlingsreformen. I dag har kunnskapsministeren svart på spørsmål i spørretimen om Tidsbrukutvalget i kunnskapssektoren. Det er et godt eksempel på hvordan det går an å tenke fornying også inn i kunnskapssektoren.

Fra 2007, da Regjeringen la fram forvaltningsmeldingen, har vi rapportert, med en egen rapport, om over 700 nye fornyingstiltak, så det at vi ikke har gjennomført fornyingstiltak i forrige periode, er jeg ikke enig i. Men jeg mener også at det er mye mer å gå på. Derfor må vi drive et aktivt fornyingsarbeid i årene framover. Jeg tror veldig mye nå vil dreie seg om å ta i bruk IKT for å kunne gjøre ting mer effektivt. Vi ser at det går an å tallfeste innsparinger ved å ta i bruk IKT. Fra mitt departement vil IKT-satsinger – det å kunne ta i bruk IKT – være noe av det viktigste jeg kan bidra med inn i regjeringsarbeidet. Men også på andre, mer strukturelle områder vil jeg selvsagt bidra i debatter og være pådriver i regjeringsapparatet for å se på om det går an å drive offentlig sektor på

måter som gjør at vi får mer ut av de pengene vi setter inn.

**Per-Kristian Foss (H) [11:06:13]:** Jeg takker for at statsråden peker på to viktige reformer – pensjonsreformen og Nav-reformen – som ble igangsatt i regjeringssperioden 2001–2005. Med all respekt for iverksettelsen av Nav-reformen, en kan vel ikke si at en akkurat har spart penger. Reformen har heller ikke spart klientene for tid, og den er vel ikke i dag trukket frem som en vesentlig suksessfaktor for Regjeringen.

Jeg skal ta frem et annet område som kanskje er mer aktuelt, nemlig samferdselssektoren – en sektor som har vært utsatt for mye kritikk, også fra Riksrevisjonen, for mangel på effektivitet og mangel på måloppnåelse. Sektoren selv ber om større frihet når det gjelder organisering, og til å kunne bruke private anbud, private tjenester og nye finansieringsformer. Det gjelder jernbanen, Jernbaneverket, og det gjelder NSB. De mener at de på denne måten kan få lavere kostnader og få prosjektene raskere frem. Det tror jeg det er ganske mange velgere som for tiden vil være opptatt av. Hvilke fornyingstanker har fornyingsministeren om samferdselssektoren, med utgangspunkt i de kriser vi nå opplever?

**Statsråd Rigmor Aasrud [11:07:24]:** Jeg er enig med representanten Foss i at både pensjonsreformen og Nav-reformen ble satt i gang før Stoltenberg-regjeringens tid. Begge reformene viser jo at det er krevende arbeid som skal i gang. Jeg tror også at mange av de utfordringene vi ser i samferdselssektoren, ikke bare skyldes den siste fireårsperioden. Det viser vel at man har brukt lite penger på infrastruktur og offentlig virksomhet i en periode, og at det kanskje gjør at vi er i den situasjonen vi er i nå.

På samferdselssektoren – som på alle andre sektorer – er det mye å hente på å drive effektivt, men jeg har liten tro på at vi klarer å finansiere offentlig sektor på en annen måte. Når det gjelder å flytte penger ut i privat sektor, er jeg opptatt av at det offentlige skal ha ansvaret for å gjennomføre prosjekter som det offentlige naturlig skal ha ansvaret for, og så skal vi samhandle med de private der det er aktuelt å gjøre det – det kan være innenfor deler av samferdselssektoren, slik vi gjør i dag.

**Presidenten:** Det er anmodet om to oppfølgingsspørsmål – først Michael Tetzschner.

**Michael Tetzschner (H) [11:08:42]:** Effektivitet betyr som kjent at det er et rimelig forhold mellom ressurser som settes inn for å motta varer og tjenester – i denne sammenheng vil det være skattepenger. Fornyingsministeren er jo vår effektiviseringsminister med et ansvar for dette i staten. Jeg synes jo det var litt dristig å nevne Nav-reformen, som etter mitt skjønn heller er et eksempel på fornyelse enn effektivisering.

Jeg merket meg at statsråden indirekte også sa at hun ikke hadde noen konkrete initiativ proaktivt – altså før Riksrevisjonen kom på banen – om hvordan vi kan forbedre produktiviteten i offentlig sektor.

Mitt spørsmål til statsråden er følgende: Kunne statsråden tenke seg å invitere Stortinget med på en diskusjon om hva som er tjenlige objektive og gode mål på produktivitet, slik at også Stortinget kan ha en oppfatning av hvordan statens produktivitet i de forskjellige sektorene, bl.a. når det gjelder samferdsel, som jeg nettopp har nevnt, utvikler seg?

**Statsråd Rigmor Aasrud [11:09:48]:** Vi rapporterer jo gjennom de årlige statsbudsjettene om hvordan de enkelte departementer bruker penger, og det er satt opp måltall der. Som fornyingsminister er jeg selvsagt opptatt av å ta i bruk de virkemidlene vi har, for å kunne drive fornyingsarbeid i offentlig sektor.

Som jeg sa i mitt svar til representanten Foss, mener jeg at det er mye å gjøre innenfor IKT-sektoren – det gjelder innenfor samferdselssektoren og innenfor veldig mange andre sektorer. Det å kunne bruke IKT til f.eks. å styre trafikken bedre og til å utnytte trafikken bedre, kan være aktuelle tiltak. Men også innenfor sektorer for f.eks. innkreving av skatt, hvor vi har gjort veldig mye, er det fortsatt mer å hente. Det at vi nå setter i gang en ordning med elektronisk frikort som vil spare mange offentlige årsverk, vil være viktige fornyings- og effektiviseringstiltak for å få en mer effektiv stat. Det at vi nå f.eks. har begynt å bruke PIN-koder som man kan få på telefonen når man skal inn på MinSide, sparer penger, og er også effektivt for den enkelte bruker. Det må vi gjøre mer av i framtiden. Det kommer jeg også til å bidra til fra mitt departement.

**Presidenten:** Per-Willy Amundsen – til oppfølgings-spørsmål.

**Per-Willy Amundsen (FrP) [11:11:04]:** Det kanskje aller, aller viktigste området som er overmodent for fornying, er de kommunale og regionale forvaltningsnivåene. Nå vet jeg selvfølgelig at statsråden ikke har hovedansvaret for det – det er det kommunalministeren som har – men jeg regner med at som fornyingsminister har statsråden tanker rundt dette viktige området hvor det åpenbart er behov for å få i gang en ny kommunestruktur på linje med det man opplevde på 1960-tallet, med Schei-komiteen. Da så man at den teknologiske utviklingen og endringer i forhold til tilbud osv. tilsa et klart behov for at man fra Stortingets side og fra statlig nivå måtte ta et initiativ til å få på plass kommunesammenslåing. Dessverre har ikke denne regjeringen, så lenge Senterpartiet har sittet med kommunalministeren, bidratt til å få fortgang i dette. Her har man heller konserverert utviklingen. Jeg vil utfordre statsråden til å gjøre seg noen tanker rundt kommunesammenslåing.

**Statsråd Rigmor Aasrud [11:12:16]:** Jeg kommer fra en kommune som ble sammenslått etter forslag fra Schei-komiteen i 1962, og det er faktisk slik at vi fortsatt merker den sammenslåingen. Derfor tror jeg på at det er viktig at kommuner selv finner ut av om man skal slå seg sammen eller ikke. Det gir de beste resultatene. Det er på den måten man kan få best effekt hvis man ønsker å bruke kommunesammenslåing bare for å skulle spare penger. Så jeg har

veldig tro på at det må være de folkevalgte i kommunene som må finne det som er hensiktsmessige løsninger, om man skal gjennomføre kommunesammenslåinger.

Derimot tror jeg det er viktig at kommuner jobber med å kunne løse oppgaver sammen. Samhandlingsreformen vil bidra til at flere kommuner finner sammen for å utføre mange tjenester, og mange kommuner gjør det allerede i dag. Men jeg tror vi må dyrke frivilligheten for å få flere kommuner til å gjøre oppgaver sammen. Det er den beste måten å få det til på. Det er det som skaper størst effekt, og det er det som skaper størst legitimitet i befolkningen i kommunene.

**Presidenten:** Med det er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

#### *Ordinær spørretime*

**Presidenten:** Det blir en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser til oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Jan Arild Ellingsen til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 9, fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren, er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra kommunal- og regionalministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 3, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 15, fra representanten Tord Lien til forsknings- og høyere utdanningsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 16, fra representanten Olemic Thommessen til kulturministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 19, fra representanten Henning Warloe til arbeidsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 20, fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren, er overført til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren som rette vedkommende.

#### Spørsmål 1

**Mette Hanekamhaug (FrP) [11:14:36]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Opplæringsloven skal ivareta og sikre elevers rettigheter. Den er omfattende og beskriver viktige momenter for å trygge elevenes skolehverdag. Dessverre opplever en i dag at norske skoler bryter med vesentlige og viktige moment nedfelt i denne loven, uten at dette medfører konsekvenser for den aktuelle lærer, skole eller skoleeier.

Er Regjeringen villig til å fremme sak for Stortinget om å innlemme sanksjonsmuligheter i opplæringsloven for å forebygge slike brudd?»

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:15:25]:** I kapittel 9a i opplæringsloven, som regulerer elevenes fysiske og psykososiale skolemiljø, er det innført en straffebestemmelse som gjør det mulig å straffe dem som forsettlig eller uaktsomt bryter kravene. Dette betyr at det etter loven bl.a. er mulig å straffeforfølge skolens personale som ikke følger opp mobbesaker, f.eks. lærere som ikke melder fra til rektor om mobbing, noe de har plikt til.

For øvrig er det også slik at foreldre som ikke bidrar til at ungene deres kommer på skolen, også kan straffes.

Den mangelfulle oppfølgingen av opplæringsloven, som bl.a. er avdekket gjennom det nasjonale tilsynet, er alvorlig. Den er uakseptabel, og departementet vil nøye vurdere hva som skal gjøres.

Opplæringsloven skal ivareta elevenes grunnleggende rettsikkerhet på et område som har stor betydning for dem. For eksempel er retten til et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø svært viktig. Oppfølging av mobbesaker er satt høyt på den politiske dagsordenen, og det vil bli fulgt opp av de nasjonale tilsynene i 2010 og 2011.

Jeg har tatt en rekke initiativer til å gå gjennom den problemstillingen som representanten Hanekamhaug her tar opp. For eksempel har jeg bedt direktoratet om å utrede hva som er viktige fellestrekk i alvorlige mobbesaker. Utredningen skal ta utgangspunkt i at fylkesmennene undersøker og bruker sin lokale kjennskap til å gå gjennom enkeltsaker. Så skal vi videre vurdere tiltak på lokalt og sentralt nivå. Utredningen skal foreligge i første halvdel av 2010.

Men jeg er spesielt bekymret for om lovverket er godt nok til å fange opp de alvorlige mobbesakene, og om rettsikkerheten til elevene blir godt nok ivaretatt. Vi har for eksempel ingen saker i Norge der noen som har vært utsatt for alvorlig mobbing, har nådd fram i rettssystemet. Jeg har derfor tatt initiativ til at opplæringsloven skal gjennomgås på dette punktet for å se på lovens muligheter og eventuelle begrensninger når det gjelder mobbing. Da skal det også vurderes om vi skal opprette et eget elevombud eller om barneombudet skal få utvidet ansvar for å følge opp denne typen saker, og om lovverket er godt nok når det gjelder spørsmålet om sanksjoner.

Departementet vil i samråd med Utdanningsdirektoratet bl.a. vurdere hvordan påviste avvik fra opplæringsloven blir fulgt opp fra fylkesmennenes side, slik at vi kan få klarhet i om saker om avvik faktisk blir lukket slik som de skal. Det er dessuten viktig å sikre lik oppfølgingspraksis over hele landet. Skulle det likevel vise seg at det er tilfeller der det ikke er mulig å få en skoleeier til å rette seg etter et pålegg fra Fylkesmannens side om retting av den ulovlige tilstanden, har Fylkesmannen ansvar for å rapportere dette oppover til Utdanningsdirektoratet.

Hvis disse sakene nå blir fulgt opp på en koordinert og effektiv måte fra tilsynets side, legges det til grunn at også de påleggene man får, skal følges opp. Sakene skal lukkes. Man skal rette seg etter de påleggene man får. Men det er også viktig for meg å se på den oppfølgingskapasiteten

som fylkesmennene har. Jeg legger til grunn at kommunene er ivrige etter å følge opp det lovverket som Stortinget har vedtatt, hvis dette skulle settes på spissen, uten at det er nødvendig med ytterligere sanksjoner. Det er likevel slik at det er nødvendig å se på om lovverket er godt nok.

Jeg har nå bedt om ulike tiltak og utredninger på dette området, og når jeg får dem, vil jeg også vurdere på hvilken måte jeg kan gå tilbake til Stortinget. Det kan selvfølgelig være forslag til lovendringer som følger av dette, men jeg tror uansett det er av interesse for Stortinget å bli oppdatert på hva slags kunnskap vi får gjennom dette.

**Mette Hanekamhaug (FrP) [11:19:35]:** Kunnskapsministeren la stor vekt på oppfølging av brudd på § 9a, noe som er kjempeviktig. Samtidig ser vi at de fleste brudd på opplæringsloven går på HMS – helse, miljø og sikkerhet – og flere skoler har ikke godkjent inneklima. Private skoler må ha nasjonal godkjenning når det gjelder HMS. Dersom de ikke har det, blir de nektet å bruke skolebygget. Offentlige skoler, derimot, blir kontrollert av lokale, offentlige organ og får ofte en frist på to–tre eller fire år for å rette opp i dette.

Ser statsråden at en slik forskjellsbehandling av private og offentlige skoler når det gjelder HMS-krav, er uheldig? Vil hun vurdere å innføre de samme reglene i de offentlige skolene som i de private?

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:20:22]:** Dette er en litt annen type problemstilling. Det som er utfordringen, er å klare å følge opp i forhold til både det psykososiale miljøet og læringsmiljøet i skolene. Det er et ganske komplisert spørsmål, som jeg var inne på i mitt svar. Spørsmålene når det gjelder helse, miljø og sikkerhet er også kompliserte, men heldigvis mye lettere målbare. Jeg forventer at kommunene følger opp de påleggene de faktisk får. Det er ganske stor forskjell på å følge opp noen få private skoler og å følge opp de mange offentlige kommunale og fylkeskommunale skolene vi har. Men også dette er en problemstilling som jeg er opptatt av å se på. Så jeg vil gjerne få lov til å komme tilbake til om vi også skal gjøre endringer i forhold til å følge opp de skolene som kommuner eller fylker er eiere av.

**Mette Hanekamhaug (FrP) [11:21:16]:** Kunnskapsministeren tar til orde for å komme tilbake med hensyn til likestilling av offentlige og private skoler når det gjelder krav. Vi i Fremskrittspartiet ønsker et fritt skolevalg slik at foreldrene og elevene selv eventuelt kan velge bort de skolene som bryter med opplæringsloven. En slik ordning vil også gjøre skolene til selvstendige enheter, noe som vil gi rom for innføring av økonomiske sanksjonsmuligheter i forhold til de skolene som bryter med loven.

Ja, det er korrekt, som kunnskapsministeren påpeker, at det er flere offentlige skoler. Men når man utarbeider et regelverk, vil det være enklere å innlemme både private og offentlige skolebygg når det kommer til elevers krav på godt inneklima og arbeidsmiljø. Mitt spørsmål igjen: Ser

ikke statsråden det som mulig å likestille HMS-reglene for private og offentlige bygg?

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:22:08]:** La meg gå igjennom og se på lovverket, eventuelt hvor det er forskjellig i forhold til private og offentlige. Det som er viktig, er at vi har et system som sikrer at elevene har et godt arbeidsmiljø. På dette området har det heldigvis skjedd enormt mye i løpet av de siste årene. Det handler om at kommunene har hatt mye større fokus. De har benyttet denne rentekompensasjonsordningen i forhold til å utbedre skolebygg, og vedlikeholdspakken inneholdt også mye. Så kommunene har gjort mye når det gjelder elevenes læringsmulighet. Men jeg vil gjerne komme tilbake til hvordan regelverket er bygd opp, for å holde fokus på dette er veldig viktig.

## Spørsmål 2

**Arve Kambe (H) [11:23:00]:** Jeg har gleden av å stille følgende spørsmål til statsråd Kristin Halvorsen:

«Utdanningsdirektoratet har gjort det enklere for elever å få 0 dagers fravær på vitnemålet, selv om reelt fravær kan være 14 dager pr. år i 3 år. Altså, 42 dager kan bli til 0 i vitnemålet. Dette fører til feil rapportering, en holdningsutvikling om at fravær ikke betyr så mye, og er et uheldig bakteppe for debatten som foregår i arbeidslivet.

Bidrar Regjeringen til at fremtidens arbeidstakere kommer inn med dårlige holdninger og lite personlig ansvar i forbindelse med fravær, og dermed til økt sykefravær?»

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:23:48]:** Intensjonen med endringene i den forskriften som representanten Kambe tar opp i opplæringsloven vedrørende fravær på vitnemål, var *ikke* at det skulle bli enklere for elevene å få null dager fravær på vitnemålet, men å få en mer likeartet praksis i skolen.

Presiseringen fra Utdanningsdirektoratet i brev av november 2009 var ment som en klargjøring av hva som kan kreves som dokumentasjon for fravær. Men slik har ikke denne forskriften blitt oppfattet, og det er helt opplagt at en del elever nå tror at de kan ha en slags egenmelding på 14 dager pr. år før fravær skal begynne å telle. Det er ikke noe rart at det har skapt reaksjoner i sektoren. Derfor vil jeg nå sammen med Utdanningsdirektoratet gå igjennom de ordningene som vi vil ha når det gjelder føring av fravær på vitnemålet. Med bakgrunn i forskning vet vi at stort fravær i seg selv er en risikofaktor knyttet til frafall, og at det er viktig at læreren er tett på. Jeg vil bl.a. vurdere om det er behov for en egenmeldingsperiode – det kan man jo tenke seg – før legeerklæring skal kreves, og hvilke krav til dokumentasjon som skal kreves. Dette er et område hvor det er vanskelig å finne fram til en ordning som ivaretar og avveier de ulike hensynene på en god måte, herunder behovet for en ensartet praksis. Men det er viktig når det gjelder både frafallet i seg selv og de holdningene som elever får til frafall, at man er veldig tydelig på at man har et regelverk som ikke oppfordrer til

økt frafall. Så det er bakgrunnen for at vi har tatt dette grepet.

La meg bare si to ord om grunnskolen også. Vi har gjennomført en veldig klar innskjerping når det gjelder frafall i grunnskolen. Det dreier seg om at fraværet fra åttende årstrinn nå skal føres på vitnemålet, også der. Så det er også et veldig tydelig signal i den sammenheng. Vi vet at frafall i ungdomsskolen er et faresignal, og vi vet at holdninger til frafall også er viktig i ungdomsskolen.

**Arve Kambe (H) [11:26:15]:** Jeg synes statsråden kommer med gode svar. At Utdanningsdirektoratet ikke hadde som intensjon at det skulle føre til økt fravær blant elever, det er for så vidt greit nok. Fra Høyres side har vi nå i noen saker et inntrykk av at Utdanningsdirektoratet nesten er i fri dressur. Et annet eksempel der statsråden måtte stramme inn etter nok et initiativ fra Høyre, var i forbindelse med pluss-/minus karakterene. Statsråden fulgte Høyres forslag, og det samme skjer nå.

Mitt første tilleggs spørsmål til statsråden er: Har Utdanningsdirektoratet fått gode signaler om at de nesten kan gjøre hva som helst? Nå har de vært på kollisjonskurs med Stortinget og med Regjeringen, og statsråden har på Høyres anmodning to ganger nå intervenert her. Er statsråden fornøyd med Utdanningsdirektoratet?

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:27:14]:** Det er ikke etter Høyres anmodning at disse eksemplene her har kommet opp, det er etter reaksjoner fra elever og lærere og Skole-Norge på at endringen har fått tilsiktet virkning. Utdanningsdirektoratet skal ta stilling til veldig mange spørsmål hele veien, og denne endringen som her omtales, er en endring som har vært knyttet til en forskrift. Den har vært på høring uten at disse problemstillingene fikk noe særlig oppmerksomhet i det hele tatt. Så det er i møtet med skolen og i møtet med elevene man har sett hva slags virkninger dette kan få, og da må Utdanningsdirektoratet og jeg gjøre det vi skal gjøre: Når det er helt klart at intensjonen aldri har vært å gjøre det lettere å ha fravær, må vi klargjøre hva som er årsaken. Tidligere var det slik at det var opp til rektor hvordan dette ble håndtert, og det gjorde at det var veldig store forskjeller. Det var heller ikke noen veldig god løsning, men vi skal finne ut av hvordan vi skal komme tilbake til det.

**Arve Kambe (H) [11:28:24]:** Poenget til Høyre har vært at alt fravær bør registreres. Det er slik at noe av fraværet har man en spesielt god grunn for, så kanskje en bedre måte å gjøre dette på er å ha en tilleggsprotokoll for fravær som f.eks. skyldes internasjonal aktivitet, kulturell aktivitet, politisk aktivitet, idrettsaktivitet, eller kronisk sykdom, altså åpenbart ikke skulk. Jeg tror at statsråden gjør klokt i å komme tilbake igjen med det via Utdanningsdirektoratet.

Så er det også en nyhet i dag at statsråden åpner opp for å gjeninnføre fravær for ungdomstrinnet, som Høyre har programfestet. Jeg er også glad for at statsråden kommer Høyre i møte på det.

Mitt spørsmål er: Når man bruker de argumentene som

statsråden gjør – holdningsaspektet er åpenbart viktig, og også å spille på lag med hjemmene og foreldrene – hvorfor går man ikke helt ned til barnetrinnet, som Høyre har foreslått?

**Statsråd Kristin Halvorsen [11:29:24]:** Det tror jeg ikke ville ha noen veldig stor funksjon. Det er en betydelig forskjell på elever som er over 18 år og elever som er under 18 år, og denne utfordringen, hvordan man fører fravær, har særlig blitt understreket overfor elever som er myndige, og som selvfølgelig har rett til å håndtere spørsmål rundt fravær selv.

Når det gjelder elever som er under 18 år, er det foreldrene som eventuelt skal skrive meldinger, og som også skal sørge for at barna møter på skolen. Jeg har tillit til at dette blir gjort på barneskolen uten at man fører det som fravær.

Jeg vil gjerne komme tilbake til hvordan vi skal sørge for at det som ikke på noe tidspunkt har vært noen intensjon i arbeidet med denne forskriften, nemlig å gjøre det lettere å ha fravær, rettes opp på en slik måte at det blir forstått, men også på en måte som oppfattes som rettferdig rundt omkring på skolene.

### Spørsmål 3

**Sverre Myrli (A) [11:30:40]:** «Fra 1. januar i år overtok fylkeskommunene ansvaret for store deler av det tidligere riksvegnettet. For 2010 har Stortinget bevilget 1 milliard kr ekstra til fylkeskommunene som en følge av denne oppgaveoverføringen. Akershus' andel av denne økningen er på 66 mill. kr. Flertallet i Akershus fylkeskommune har vedtatt at denne økningen i overføringene ikke skal benyttes til de nye fylkesvegene.

Hvordan stemmer vedtaket i Akershus fylkeskommune overens med politiske føringer fra storting og regjering?»

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:31:24]:** Eitt av måla med forvaltingsreforma er eit fornya og styrkt regionalt demokrati og forvaltning. Reforma har ført til at fylkeskommunane har fått ei rekkje nye oppgåver. Etter Regjeringa si vurdering vil dette føre til eit styrkt regionalt folkestyre og ei meir effektiv og samordna forvaltning. Fylkeskommunane har fått fleire verkemiddel og rom for å verte ein sterkare regional utviklingsaktør gjennom å sjå fleire sektorar i samanheng, få ei samla prioritering og slik ei betre planlegging. Dette er ei rolle det vil vere nødvendig å løyse i samarbeid med andre lokale og regionale aktørar. Overtaking av ansvaret for andre riksvegar med tilhøyrande ferjestrekningar er ein viktig faktor for regional utvikling og difor eit viktig grep i denne reforma. Stortinget har handsama fleire lov- og budsjettproposisjonar om reforma og gjort vedtak i tråd med Regjeringa sine intensjonar og framlegg.

I tråd med signala i kommuneproposisjonen for 2010 er det i statsbudsjettet for 2010 vedteke å tilføre fylkeskommunane samla vel 7,6 milliardar kr gjennom rammetilskot og momskompensasjon i samband med reforma.

Av dette er om lag 7,1 milliardar kr knytte til ansvaret for andre riksvegar og riksvegferjer. I dette beløpet ligg ei styrking av fylkeskommunane sine frie inntekter med 1 milliard kr grunnlagt med eit større veg- og ferjeansvar. I tillegg gir ordninga med rentekompensasjon, med ei ramme på 2 milliardar kr årleg, òg høve til å auke aktivitetsveksten.

Regjeringa ynskjer å setje fylkeskommunane i best mogleg stand til å handsame det auka samferdsleansvaret frå 2010. Det har samstundes vore ein føresetnad både frå Regjeringa og Stortinget at løyvingane i samband med reforma i størst mogleg grad skulle kome som frie inntekter. Dette inneber at den einskilde fylkeskommunen ut frå lokale behov står fritt til å vurdere kva dei ynskjer å prioritere desse midlane til, sjølv om denne veksten er grunnlagt med det auka samferdsleansvaret.

Eg legg det lokale prioriteringsansvaret til grunn og føreset at prioriteringane til Akershus fylkeskommune også tek omsyn til det auka ansvaret dei har fått som regional vgstyresmakt.

**Sverre Myrli (A) [11:33:42]:** Jeg takker for svaret, som viser at kommunalministeren har satt seg godt inn i saken.

Det er jo noe spesielt, det som det borgerlige flertallet i Akershus nå gjør. Statsråden, Regjeringa og Stortinget kan jo ikke gjøre noe med vedtaket som er fattet i Akershus. Men litt tilbake i tid, da vi hadde budsjettdebatten her i Stortinget, var det, særlig fra Høyre og Fremskrittspartiet, et voldsomt kjø mot Regjeringa mot at det ikke skulle følge nok penger med oppgaveoverføringa. Så ser vi altså at det borgerlige flertallet i Akershus, med Høyre og Fremskrittspartiet i spissen, ikke ønsker å bruke de ekstrabevilgningene som de får, til vegformål.

Kommunalministeren har ei fortid som samferdselsminister og har således vært sentral i arbeidet med overføringen av øvrige riksveger til fylkeskommunene. Så spørsmålet mitt til kommunalministeren blir nå: Har kommunalministeren noen formening om hva som vil skje med de nye fylkesvegene, de som tidligere var riksveger, både i Akershus og i andre fylker, etter at fylkeskommunene fra 1. januar har overtatt ansvaret?

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:34:50]:** Heldigvis ser eg ut frå dei meldingane som kjem, at fylka tek ansvaret som vegeigar på ein god måte. Dei aller fleste fylka har auka aktiviteten på området betydeleg. Dei aller fleste fylka ser etter moglegheiter for å strekke rammene og få best mogleg bruk av midlane, både til vedlikehald av eksisterande vegar og til investeringar i nye vegar.

Eg er veldig glad for dei signala som kjem, og er sjølv sagt noko forundra over at ein i enkelte fylke, som det vart referert til her, vel andre prioriteringar. Likevel er det umogleg for meg som kommunalminister å gå inn i det enkelte fylket sine prioriteringar, og eg har respekt for at ein har vurdert det slik at dei signala som kom i Stortinget i budsjettdebatten, ikkje er i tråd med den kvardagen ein opplever i Akershus.

**Sverre Myrli (A) [11:35:58]:** Jeg takker igjen for svaret og er i grunnen beroliget for situasjonen i øvrige fylker, at det der ikke foretas slike ukloke prioriteringer som det gjøres i Akershus.

Akershus fylkeskommune ønsker altså ikke å bruke de 66 mill. kr som de har fått i ekstrabevilgninger som følge av overføring av ansvaret for store deler av riksvegnettet. I fjor bevilget Stortinget ekstra midler til kommuner og fylkeskommuner som en del av Regjeringas krisepakke. Den andelen som Akershus fylkeskommune fikk av krisepengene, ble heller ikke brukt slik tanken var fra storting og regjering, i Akershus fylkeskommune. Så vidt jeg veit, står de pengene fortsatt udisponert, på samme måte som de ekstra vegpengene gjør.

Mitt siste spørsmål til statsråden blir egentlig av litt generell art: Har statsråden noen tanker om de økonomiske prioriteringene og disposisjonene som for tida blir gjort i Akershus fylkeskommune?

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:37:02]:** Som eg sa i mitt førre svar, er det veldig vanskeleg for meg som statsråd å gå inn og gjere vurderingar av prioriteringane til enkeltkommunar og enkelte fylkeskommunar. Men ut frå dei signala som eg har motteke som tidlegare samferdsleminister, og som eg òg, ikkje minst, har høyrte i debattar i denne sal, frå Høgre og Framstegspartiet, kan ein verte litt forundra over situasjonen og prioriteringar som vert gjorde. Men utover det vil eg sjølv sagt ikkje gå inn og verken kritisere eller elles ha noka meining om dei prioriteringane som vert gjorde, for dei er det opp til det enkelte fylkestinget å gjere. Eg er særdeles oppteken av som kommunal- og regionalminister å respektere det lokale sjølvstyret òg i denne saka.

**Presidenten:** Vi går så over til spørsmål 9. Dette spørsmålet, fra representanten Arne Sortevik til samferdselsministeren, er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

#### Spørsmål 9

**Arne Sortevik (FrP) [11:38:12]:** Dette er et spørsmål som opprinnelig er stilt til samferdselsministeren:

«I valgkampen 2005 var gratisferjer en viktig sak for Senterpartiet, men med Senterpartiet i regjering 2005–2009 ble det ingen gratisferjer. I valgkampen 2009 var gratisferjer også valgkampsak for Senterpartiet. Både kommunal- og regionalministeren og samferdselsministeren lovet at i alle fall skulle et forsøk med gratisferje gjennomføres, nemlig på ferjesambandet fra Daløy i Solund i Sogn og Fjordane fra 1. januar 2010. Nå er dette forsøket avlyst.

Har statsråden fra Senterpartiet fullstendig gitt opp det politiske arbeidet med å gjøre riks- og fylkesveiferjene gratis?»

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:39:30]:** I Soria Moria I vann Senterpartiet fram med mange saker i forhandlingane med Arbeidarpartiet og SV, men ikkje denne.

No går me vidare, og me vil setje i gang forsøk med gratis ferjer på to strekningar.

Det er difor ikkje rett at forsøksverksemda ved Daløy–Haldorsneset er avlyst. Me ynskjer framleis å setje i verk forsøk med gratis ferje på dette ferjesambandet, men det har dessverre vorte noko forseinka. Mellom anna ser me no på forholdet til statsstøtteregelverket. Som representanten nok er kjend med frå andre saker, hender det at det tek si tid, og som ein òg er kjend med, kunne nok Senterpartiet ha ynskt seg at me slapp rundane med ESA og EØS-regelverket i alle samanhengar. Men slik har stortingsfleirtalet ynskt det, og det må me rette oss etter. Difor tør eg ikkje å gi ein eksakt dato for når forsøket kjem i gang, men me legg opp til at det skal starte opp i vinter. Me skal òg starte opp forsøksverksemd med gratisferje i Troms ved sambandet Grytøy, Sandsøy og Bjarkøy. Begge forsøka skal etter planen starte opp i 2010, og dei skal gå over tre år. Så vil me evaluere kva verknader forsøka gir for næringsliv og busetnad, noko som vil gi betre grunnlag for å vurdere kva gratis ferje tyder for utviklinga i små samfunn langs kysten.

**Arne Sortevik (FrP) [11:41:01]:** Takk for svaret.

Det er altså to og ikkje ett forsøk som er utsatt. Utredning har vi jo fått i forrige periode, som viser både hva det koster, og hva det betyr.

«Riksveg- og fylkesvegferjer er ein del av vegnettet og bør vere gratis.»

Her siterer jeg Senterpartiets program, og her er Fremskrittspartiet og Senterpartiet helt enige. I Sverige er det slik at ferjene som finnes, er en del av veinettet og er gratis. Sverige er medlem av EU. Sverige har ikke avvirket, men derimot opprettholdt ordningen med gratisferjer etter at Sverige ble EU-medlem.

Hvorfor skal det være vanskeligere for Norge enn for Sverige å innføre gratisferjer?

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:41:43]:** Me er i ein litt annan situasjon enn Sverige akkurat i dette tilfellet, for me har allereie konkurranseutsette strekningar som me skal inn med forsøk på, og det betyr at ein må inn og kompensere i høve til dei avtalane som allereie ligg der, og avtalar som ikkje går berre på desse sambanda – då ville det ha vore enkelt – men samband som inngår i pakkjar. Det er fleire samband. Så vårt håp er sjølv sagt at me ikkje må gå til noka ny utlysing på grunn av dette, men at ein kan gå inn og kjøpe tenestene på dei eksisterande sambanda med dei eksisterande operatørane, i og med at det utgjør forholdsvis mindre strekningar i den store samanhengen. Men her er det viktig at me har ryddige forhold, og dette må me berre ta oss tid til. Så beklageleg nok er forsøket litt utsett på grunn av det, men det er ingen katastrofe. Dei sambanda det gjeld, kjem til å verte gratis i løpet av forholdsvis kort tid.

**Arne Sortevik (FrP) [11:42:58]:** Igjen takk for svaret.

Er det fortsatt slik, i alle fall for statsråden, at målet er at ferjene er en del av veinettet og skal være gratis? Eller er denne forsøksøvelsen med to ytterst små samband bare

en politisk øvelse for å ha et minimum av ryggdekning i forhold til det som nå har vært valgkampsak for statsrådens parti i to valgkamper? Hvorfor gjennomfører man ikke et forsøk på ferjer med stor trafikk når man først skal gjennomføre forsøk? Det er jo naturlig for meg, som kommer fra Hordaland, å peke på at et av de virkelig store har vi på kyststamveien, E39, Halhjem–Sandvikvåg. Det vil være et viktig bidrag til kostnadslette for alle som bruker det viktige sambandet, og som ellers må betale tillegg i en rekke sammenhenger i forbindelse med eksisterende bompengeprojekt. Hvorfor velger man ikke et større samband?

**Statsråd Liv Signe Navarsete [11:44:03]:** Eg innleidde hovudsvaret mitt med å seie at Senterpartiet har fått gjennomslag for mange viktige saker i Soria Moria I. Me har òg i Soria Moria II fått gjennomslag for mange viktige saker, men gratis ferjer er ikkje ei av dei. Me sit ikkje – eg vil seie heldigvis – i regjering med Framstegspartiet, for eg trur me ville fått fleire saker me var ueinige om enn me var einige om, sjølv om me er einige om gratis ferjer. Men eg kan forsikre representanten Sortevik om at Senterpartiet kjem til å jobbe vidare både i opinionen og i det politiske miljøet for å vinne fleirtal for at ferjene skal vere ein del av riksvegnettet. Inntil så skjer, skal me jobbe med kapasitet og frekvens, slik at både næringsliv og andre som reiser langs kysten vår, skal ha eit godt tilbod og eit tilstrekkeleg tilbod, som er der når ein treng det. Det har me gjort mykje for i det året som ligg bak oss – me har auka ferjebudsjettet med over 1 milliard kr. Me kjem til å halde fram med det viktige arbeidet og ha eit langsiktig mål om gratis ferje.

#### Spørsmål 4

Fra representanten Jan Arild Ellingsen til forsvarsministeren:

«9. desember 2009 oppdaget man flere steder i Norge et «lysfenomen» som i ettertid viste seg å være en russisk rakett som ble destruert eller på annen måte feilfunksjonerte. Det oppsiktsvekkende med saken har vært at man fra norsk side brukte tid på å finne ut hva som var skjedd, med den følge at det skapte usikkerhet om fakta. Det er videre åpenbart ikke spesielt velfungerende varslingsrutiner mellom Norge/NATO og Russland i slike tilfeller.

Ser statsråden nødvendigheten av å gjennomgå dagens rutiner?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er trukket tilbake.

#### Spørsmål 5

**Bård Hoksrud (FrP) [11:45:29]:** «Utenlandske trailere er hver eneste vinter involvert i ulykker på norske veier både fordi trailerne ikke er utstyrt for vinterføre, og fordi mange sjåførere har liten erfaring med kjøring vinterstid.



Det er bra for norsk økonomi at utenlandske aktører får levere varer i Norge uten kostbar omlasting, men noe må gjøres med sikkerheten.

Vil statsråden ta initiativ sammen med bransjen for å få til en ordning der utenlandske sjåfører må dokumentere kunnskap om vinterkjøring, kjettinger og fjelloverganger?»

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:46:07]:** Samferdselsdepartementet har ved fleire høve bedt Vegvesenet gjera seg best mogleg nytte av eksisterande heimlar i vegtrafikklova til å leggja ned midlertidig bruksforbod for køyretøy som ein ser ikkje er tilstrekkeleg utrusta for aktuelle føretilhøve. Det er ikkje slik at eit køyretøy må stå fast før politiet eller Vegvesenet kan halda det tilbake. Dersom køyretøyet etter tenestemennene si vurdering ikkje er sikra tilstrekkeleg veggrep, f.eks. som følgje av at dekkja ikkje er eigna for føretilhøva, eller at kjettingen er av for dårleg kvalitet, vil ein kunna halda køyretøyet tilbake.

Vinteren 2007 bad Samferdselsdepartementet Statens vegvesen gjera ein samla gjennomgang av eksisterande og moglege nye tiltak for å betra framkomsten og trafikktryggleiken på norske vinterveggar. Bakgrunnen for dette var bl.a. tal frå Vegvesenet som viste at fast- og utforkøyringar utgjer eit monaleg problem på vintervegane, og at utanlandske køyretøy er noko overrepresenterte blant dei køyretøya som hamnar i problem. På bakgrunn av ei oppfordring frå Trygg Trafikk om å stilla krav til glattkøyringskurs for utanlandske førarar av tunge køyretøy vart det vurdert om ein skulle stilla krav om at utanlandske førarar måtte dokumentera kompetanse om vinterkøyring.

Slike tiltak kan vanskeleg gjennomførast utan å koma i konflikt med våre plikter etter EØS-avtalen. Reglane i EØS-avtalen om førarkort og yrkessjåfør opplæring forpliktar Noreg til gjensidig godkjenning av alle førarar med førarkort og yrkessjåførbevis utferda i EØS-området. Aktuelle EØS-reglar opnar i utgangspunktet ikkje for at ein stiller slike tilleggskrav og med det forskjellsbehandlar norske og utanlandske førarar. Gjennomføring av ordningar med tilleggskrav til utanlandske førarar ville i alle høve òg innebera store praktiske utfordringar.

Sjølv om utanlandske førarar ofte kan lida under mangel på trening og utrusting for norsk vinterføre, er det likevel grunn til å håpa på ei viss betring i framtida. Ei ordning med felleseuropeiske krav til grunn- og etterutdanning for yrkessjåførar har dei to siste åra vorte sett i verk i EU/EØS-området.

**Bård Hoksrud (FrP) [11:48:37]:** Jeg vil takke statsråden for svaret.

Det er ganske mange skremmende historier fra folk som kjører over norske fjelloverganger og møter utenlandske sjåfører med dårlig utstyrte kjøretøy. Statsråden sier at man har mulighet til å gi midlertidig forbud mot kjøring. Ser statsråden at man kanskje i lengre perioder, spesielt da på fjelloverganger vinterstid, bør komme med forbud, dvs. nekte f.eks. toakslede biler å kjøre over fjelloverganger. For det er kanskje et av de største problemene, i hvert

fall ut fra de tilbakemeldingene jeg får fra mange yrkessjåfører som ser problemene utenlandske kollegaer har når de skal kjøre over fjelloverganger.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på hva man vil gjøre med dette, for vi har sett det på Sørlandet, vi har sett det når utenlandske trailere kommer til Norge – på vinterføre med dårlig utstyr. De burde aldri kjørt på veien, siden det kan medføre en fare for alle de andre trafikantene som er på den samme veien.

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:49:47]:** Eg har høyrte nokre av desse historiene sjølv. Det er jo òg bakgrunnen for at det er skjerpa merksemd i høve til å halda køyretøy tilbake. Så har eg forhåpning til denne felles opplæringa som på sikt kan bidra til ei betring.

Men lat meg òg seia at det er viktig med god og tilgjengeleg informasjon til førarane. Vegvesenet har difor oppdatert og forbetra informasjonsheftet «Donna Diesel – Trucker's Guide», som gjev faktainformasjon om køyring på norske vinterveggar. Heftet finst på fleire språk og er gjort tilgjengeleg på Statens vegvesen sine nettsider. Som ein del av oppdateringa er det bl.a. – som ein del av informasjonen om køyretøytypar med dårlege vintereigenskapar – utarbeidd eit regionvist oversyn over vegstrekningar som ein, under vanskelege vêt- og føretilhøve, ikkje tilrår skal bli nytta av køyretøytypar med dårlege vintereigenskapar.

**Bård Hoksrud (FrP) [11:50:46]:** Jeg synes det er bra. Statsråden kommer med gode opplysninger om at man gjør en del på informasjonssiden. Men jeg har fortsatt lyst til å utfordre statsråden på det som var essensen i spørsmålet mitt, nemlig om hun vil ta noe initiativ overfor norske lastebilorganisasjoner som jobber aktivt med dette, og ikke minst overfor organisasjoner for yrkessjåfører, nettopp fordi det handler om utenlandske kollegaer som ikke er forberedt på de utfordringene man møter med norsk vintervær over fjelloverganger. Jeg har derfor lyst til å utfordre statsråden på om hun ikke også vil ta et initiativ overfor dem, sånn at man kan gjøre noe med dette. Det kan da skje på frivillig basis.

Så håper jeg at statsråden vil vurdere om man skal stenge fjelloverganger i lengre perioder for visse typer lastebiler som ikke er egnet for å kjøre der, altså ikke bare akkurat når det snør, men kanskje også i lengre perioder, slik at man er sikker på at farlige kjøretøy ikke kjører over fjelloverganger som de aldri burde kjørt på.

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:51:54]:** Eg er oppteken av å ha god dialog på mange felt, på det som gjeld mitt område i vidaste forstand. Det er heilt openbert at det er viktig å ha god dialog med lastebilnæringa og med dei som har erfaring frå felten på dette. Eg trur nok at dei tiltaka som så langt er sette i verk, har kome nettopp ut av slike samtalar. Eg skal møte desse organisasjonane om kort tid, og då skal eg ta opp dette spørsmålet. Det er heilt klart at det er viktig heile tida å forbetra beredskapen og oppfølginga òg overfor dei tunge køyretøya.

## Spørsmål 6

**Freddy de Ruiten (A) [11:53:05]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det har blitt rapportert om arbeidsforhold for arbeidstakere i selskap som har levert tjenester til OPS-prosjektet E18 Grimstad–Kristiansand, som vi ikke kan være bekjent av i Norge.

Vil statsråden foreta seg noe i denne konkrete saken, og kan statsråden orientere om hvordan Statens vegvesen generelt arbeider for å forhindre slike arbeidsforhold?»

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:53:33]:** Statens vegvesen har i kontrakten for E18 Grimstad–Kristiansand, som vart inngått i juni 2006, forpliktet OPS-selskapet til å bruka norske lønns- og arbeidstilhøve for alle entreprenører og leverandører som medverkar i anleggsarbeidet. OPS-selskapet har dokumentert korleis totalentreprenøren følgjer opp dette. Dokumentasjonen viser at totalentreprenøren tilsynelatande har hatt gode rutinar på dette området. Vegvesenet har gjennom si oppfølging av OPS-selskapet ikkje funne prov på at dette ikkje har vore teke hand om på tilfredsstillande vis. Statens vegvesen har korkje i rolla som kontraktspart i OPS-kontraktar eller i rolla som byggherre innsynsrett i arbeidsavtale, lønsslipp eller timelister til den einskilde arbeidstakar. Innsynsrett er det tillitsvald hjå hovudleverandøren som har, i tillegg til Arbeidstilsynet.

For det konkrete firmaet utførte Statens vegvesen i juni 2009 ein kontroll av føretaket saman med Arbeidstilsynet for å kontrollera at føresegnene om køyre- og kviletid og arbeidstid vart haldne. Det vart då oppdaga mangelfull timeregistrering og dokumentasjon av at føresegnene om køyre- og kviletid vart haldne. Statens vegvesen melde dette til politiet.

I samband med Regjeringa si innskjerping av reglane om allmenngjering av tariffavtalar og krav til minstelønn dei seinaste åra har Statens vegvesen fleire gonger endra krava som skal gjelda i kontraktar der Statens vegvesen er byggherre. Staten vegvesen har følgjande føresegn om dette i kontrakten:

«Tilsette hjå entreprenør og eventuelle underentreprenører og underleverandører som direkte medverkar til å oppfylla kontrakten, skal ha løns- og arbeidstilhøve som ikkje er dårlegare enn det som følgjer av gjeldande landsomfattande tariffavtale, eller det som elles er normalt for vedkomande stad og yrke.»

Statens vegvesen si plikt til å føra tilsyn med lønns- og arbeidstilhøve følgjer av Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett frå 2008. I samband med denne føresegna har tillitsvald hjå hovudentreprenør innsynsrett i lønns- og arbeidstilhøva for alle arbeidstakarar på kontrakten. Statens vegvesen utøver si plikt til å kontrollera ved å krevja at hovudentreprenør godtgjer at alle arbeidstakarane på anleggsplassen har lønns- og arbeidstilhøve i tråd med norske føresegnar. Dette blir følgt opp i byggjemøte.

Lat meg leggja til at det er viktig at alle aktørar gjer sin del av arbeidet for å sikra norske lønns- og arbeidstilhøve. Det er òg bra at avvik blir kjende, slik at ein kontinuerleg

har fokus på å sikra ryddige tilhøve. Eg kan elles opplysa at ny og revidert byggherreføresegn, med krav til førebyggjande tiltak innan spesifiserte område, vart iverksett no frå 1. januar 2010.

**Freddy de Ruiten (A) [11:56:38]:** Agderposten fra 12. og 13. november dokumenterer egentlig arbeidsforholdene på en veldig god måte. Jeg har selv truffet de tyske arbeidstakerne det her er snakk om. Tiden tillater ikke å komme inn på alle punktene, men det er en ganske lang og skremmende liste over brudd på det vi er vant til når det gjelder gode arbeidsforhold.

Jeg savner et engasjement fra offentlige myndigheter i denne saken. Hvis engasjementet fra offentlige myndigheter hadde vært like stort på det å ha gode arbeidsforhold på anlegget som det var på å få veien raskt ferdig, er jeg sikker på at forholdene hadde vært atskillig bedre. Jeg tror dessverre at dette bare er toppen av isfjellet. Jeg har for en tid tilbake truffet ungarske arbeidstakere på det samme anlegget, men de hadde dessverre ikke den samme dokumentasjonen på brudd.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden følge denne saken?

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:57:39]:** Svaret er ja, det vil eg. Eg kjem til å følgja nøye med på situasjonen. Eg må understreka det ansvaret som Statens vegvesen som statleg myndigheit i dette tilfellet har for å følgja opp, men òg at dei har avgrensa innsyn.

Eg er ikkje glad for at det finst slike tilhøve, men eg er glad for at dei blir avdekte, for vi må kontinuerleg ha fokus på at det skal vera ryddige forhold, og at føresegnene skal følgjast.

**Freddy de Ruiten (A) [11:58:33]:** Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er veldig glad for at statsråden vil følge denne saken videre. Jeg tror det er helt avgjørende, ikke bare når det gjelder denne saken, men det er av samfunnsmessig betydning at vi har et godt og seriøst arbeidsliv. Det er en av bærebjelkene i vårt velferdssamfunn. Sånne forhold er selvfølgelig ille for den enkelte, men jeg er nok redd for at hvis det blir for mange slike tilfeller, kan det true hele vår velferdsmodell.

Mitt siste spørsmål til statsråden er rett og slett hva slags refleksjoner hun har i så måte.

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:59:16]:** Eg deler Freddy de Ruiters betraktningar når det gjeld behovet for ryddige forhold i arbeidslivet, behovet for klare reglar og behovet for tiltak som gjer at reglane blir følgde.

Lat meg då seia at når det gjeld innskjerpinga av byggherreføresegna, som eg nemnde i mitt fyrste svar, skal byggherren stilla konkrete krav til førebyggjande tiltak innan ti spesifiserte område, inklusiv lønns- og arbeidstilhøve. Det er no ein dialog mellom Statens vegvesen og Arbeidstilsynet om korleis desse skal tolkast, korleis dei på rett måte kan følgjast opp. Statens vegvesen vil der retta seg etter dei tilrådingane som kjem frå Arbeidstilsynet.

## Spørsmål 7

**Lars Myraune (H) [12:00:29]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Nord-Trøndelag har ordførerne langs vei- og jernbanetraseen Stjørdal–Steinkjer, i samarbeid med fylkeskommunen, fått utarbeidet et forprosjekt for en samordnet utbygging av E6 og jernbane fra Steinkjer til Stjørdal/Trondheim. NTP omtaler dette prosjektet. For videre fremdrift er det nødvendig med utarbeidelse av en konseptvalg-utredning og en ekstern kvalitetssikring. Dette må gjøres av Statens vegvesen og Jernbaneverket i fellesskap med initiativtakerne. Så vidt jeg har brakt i erfaring, er både Statens vegvesen og Jernbaneverket klare til å starte et slikt arbeid. Det er imidlertid nødvendig at Samferdselsdepartementet gir et slikt oppdrag.

Vil statsråden ta initiativ til at dette arbeidet kan komme i gang?»

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:01:39]:** Samferdselsdepartementet gjør no ei samla vurdering av kva for konseptvalutgreiingar, eller KVVU-ar, som skal utarbeidast som grunnlag for neste rullering av Nasjonal transportplan. Ei konseptvalutgreiing skal ta for seg prosjekt i ein tidleg fase. Det er etatane, dvs. Statens vegvesen og Jernbaneverket, som utarbeider konseptvalutgreiingane. Utgreiingane skal så kvalitetssikrast av eksterne konsulentar gjennom det som blir kalla KS1. Eitt av prosjekta som blir vurdert, er utbygging på strekninga mellom Steinkjer og Stjørdal/Trondheim.

Det blir arbeidd med sikte på ei avklaring av kva for konseptvalutgreiingar som skal gjennomførast, så snart snart som mogleg. Eg har tidlegare varsla ved årsskiftet. Det betyr at eg ligg litt etter ruta, men ikkje mykje. Så vil det gå eit samla oppdragsbrev til Vegdirektoratet og Jernbaneverket. Sjølv om vi ikkje har konkludert endeleg, er vurderinga så langt at vi bør ha konseptvalutgreiing for den strekninga som er teken opp i spørsmålet. Det vil i tilfelle vera ei felles utgreiing av veg og jernbane.

**Lars Myraune (H) [12:03:03]:** Jeg takker for svaret, som var kanskje noe mer positivt enn jeg hadde regnet med, og det var gledelig. Jeg vil derfor poengtere at det er viktig å komme i gang med dette, for det foregår arbeid på strekningen i dag, og da kan man risikere at det arbeidet ikke passer inn i det arbeidet som skal utføres på et senere tidspunkt. Det er knapt noen plass det er mer behov for en koordinering på et tidlig tidspunkt når det gjelder samferdselsprosjekter. Spørsmålet blir: Når statsråden sier om ikke så lenge, kan hun antyde noe om tidsfasingen på det?

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:03:47]:** Lat meg seia aller fyrst at eg er kjend med det svært gode førarbeidet som allereie er gjort lokalt. Eg er òg kjend med at Statens vegvesen og Jernbaneverket er klare til å ta eit slikt oppdrag, om dei får det.

Så til tidsaspektet. Eg tykkjer jo at eg har vore rimeleg tydeleg når eg har sagt at eigentleg hadde eg som mål å få

desse KVVU-ane rundt årsskiftet, men at eg ligg «litt etter ruta». Det betyr at dersom representanten Myraune kan smørja seg med litt tolmod, vil han bli gledeleg overraska ein gong til, fordi det snart blir avklart kva for utgreiingar som no skal gjerast.

**Presidenten:** Lars Myraune – til tillegsspørsmål. Nei, han ønsker ikke det. Da har han et gledelig budskap med seg fra talerstolen.

## Spørsmål 8

**Borghild Tenden (V) [12:05:07]:** Spørsmålet lyder som følger:

«Togkaoset fortsetter. Nesten daglig opplever de togreisende forsinkelser eller kansellerte avganger. Dette fører til at tilliten til jernbanen svekkes, og flere velger å ta bilen på jobb. I Dagsavisen 8. desember 2009 spør jernbanedirektør Elisabeth Enger at det blir enda verre før det blir bedre.

Hvilke råd vil statsråden gi de togreisende?»

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:05:36]:** Eg er den fyrste til å beklaga alle forseinkingane og dei innstillingane av tog som vi har hatt i desember og fram til no. Eg er samd i at omfanget av togforseinkingar og kanselleringar av tog er altfor stort i forhold til dei måla som er sette for jernbanedrifta. Særleg ille har det vore i den sterke kuldeperioden som vi no opplever. Sterk kulde og jernbanedrift går tydelegvis ikkje alltid like godt saman. Dei tekniske komponentane både på jernbanenettet og på togmateriellet er sær sårbar for sterk kulde. Det gjer at togtrafikken lett stoppar opp. Omfanget av konsekvensane er størst i togtrafikken rundt Oslo, som har den største togtrafikken. Feil på sjølve jernbanenettet skaper dessutan ofte dei største problema, då dette medfører at mange tog må innstillast samtidig. Særleg gjeld dette i rushtrafikken rundt Oslo når det er mangel på ledig sporkapasitet til å kunna handtera slike avvikssituasjonar på ein fleksibel måte.

For å få redusert sårbarheita er det naudsynt med ei omfattande satsing på vedlikehald og fornying av dei tekniske anlegga på jernbanenettet. Regjeringa har som kjent sett i gang dette arbeidet gjennom det såkalla Oslo-prosjektet. Prosjektet vart sett i gang i 2009 etter initiativ av Liv Signe Navarsete. I 2009 vart det løyvd 220 mill. kr til opprusting av sjølve Oslotunnelen. I 2010 er det løyvd ytterlegare 470 mill. kr til vidareføring av dette arbeidet og til oppstart av nye fornyingsprosjekt på innerstrekningane mot Oslo S. Dette er eit omfattande prosjekt. Det er kostnadsrekna til over 2 milliardar kr. Det er prioritert i NTP 2010–2019 og planlagt å vera ferdig i 2012.

Når det skal gjennomførast så omfattande arbeid på sporet samtidig med at togtrafikken skal gå som normalt, kan det lett oppstå problem med togforseinkingar og innstillingar av tog, til stor irritasjon for togtrafikanter. Det er det som er bakgrunnen for utsegna til jernbanedirektøren om at «det blir verre før det blir bedre». Etter mi vur-

dering vil det ikkje vera praktisk mogleg å stoppa heile togtrafikken for å kunna forsera fornyingsarbeidet. Togtrafikken måtte i tilfelle avviklast med busstrafikk. I rushtrafikken ville det i tilfelle vera behov for opp mot 300 ekstra bussar, med det trafikkaoset som det kan medføra.

I denne situasjonen er det viktig at arbeidet er godt planlagt, og ikkje minst at det blir gjeve god informasjon. Kva råd kan eg gje? Eg kan ikkje gje andre råd enn at ein må halda fram med å ta toget som vanleg, men ein må òg følgja godt med på den informasjonen som blir gjeven om eventuelle avvik i togtrafikken. Jernbaneverket i samarbeid med NSB arbeider no med eit prosjekt for å betra trafikkinformasjonen overfor dei reisande. I 2010-budsjettet er det løyvd 80 mill. kr til vidareføring av dette prosjektet.

I møtet som eg hadde med Jernbaneverket og NSB om driftssituasjonen på jernbanen førre veke, bad eg NSB om snarleg å koma opp med ytterlegare forslag om korleis dei reisande betre kan ivareta kast ved større driftsavbrot i vinterkulda, t.d. i samarbeid med lokale styresmakter. Det følgjer no NSB opp.

**Borghild Tenden (V) [12:09:15]:** Jeg takker statsråden for svaret. Kulde bør vel ikke være noen stor overraskelse i et land som Norge, og trikken og T-banen i Oslo går til tross for kulden.

Så mitt neste spørsmål: Samferdselsministeren har lovet pendlerne et bedre tilbud innen 2012, når arbeidet i Oslostunnelen er ferdig. I VG i dag varsler direktøren for NSB Persontog at togkaoset vil vedvare i 30 år hvis ikke bevilgningstakten til utbygging av jernbanen trappes betydelig opp, utover det som ligger i Nasjonal transportplan. Er samferdselsministeren enig i denne vurderingen, og vil hun trappe opp utbyggingstakten for jernbane på Østlandet i tråd med f.eks. det Venstre foreslo i NTP?

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:10:05]:** Eg trur representanten Tenden og eg skal vera samde om ei sak: Det tek tid å retta opp mange års forsømingar. Det må det vera rett å seia. Her er det mykje dårleg skjenemateriell, og det er òg dårleg materiell på skjenene.

Denne regjeringa har altså begynt på ei opptrapping. Vi har nesten tredobla investeringsbudsjettet. Vi skal auka det ytterlegare fram mot 2013. Så er eg heilt samd i at det vil vera behov for ytterlegare opptrapping etter dette. Til dømes bør vi sjå på heilt nye løysingar i Oslo-området som då vil omfatta alternativ til den Oslostunnelen vi kjenner i dag. Lat meg til det Stein Nilsen seier, understreka at det ikkje vil vera samanhengjande kaos i 30 år. Det vil gradvis bli betre.

**Borghild Tenden (V) [12:11:15]:** Jeg takker for svaret.

Det er klart at togpendlere blir ganske urolige når de får slike signaler. Det statsråden har lovet, er jo at ting skal bli bedre innen 2012. Men problemet er stort daglig for mange togpendlere, og det sies at det skal bli verre. Da må jeg igjen spørre statsråden: Er det ikke mulig å gjøre noe i mellomtiden, som å sette opp permanente busser i rushtiden slik at folk har et alternativ? Slik det er nå, er det håpløst å stole på toget, og vi ser at flere og flere – jeg ser det

daglig selv – nå går over til å bruke bil eller overfylte busser, som også svekker tilliten til kollektivtrafikken. Kan man ikke sette opp permanente busser på togstrekninger i rushtiden?

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:12:17]:** Eg har den største medkjensla både med folk som står ute og frys, med folk som ikkje utan vidare kan rekna med at toget går, og med dei mange som i dag på toga og i Jernbaneverket, gjer det dei kan for at ting skal fungera, for dei er det òg mange av.

Det med bussar er noko som kan vurderast. I dag er det nærmare 40 bussar i beredskap på nokre strekningar for å bøta på dei verste problema.

Kvifor blir det fyrst verre? Det er fordi det skal gjerast arbeid mens toga går. Det var ikkje kulda Elisabeth Enger tenkte på. Men eg skal forsikra representanten Tenden om at dette er ei sak som eg har fullt trykk på.

**Presidenten:** Spørsmål 9 er besvart tidligere.

## Spørsmål 10

**Bård Hoksrud (FrP) [12:13:41]:** «Jernbaneverket har besluttet å skrinlegge skandaleprosjektet Merkur som hittil har kostet skattebetalerne nærmere 600 mill. kr. Jernbaneverket foreslår nå å bytte ut hele dagens signalanlegg med et nytt anlegg basert på europeisk standard. Dette er kostnadsestimert til 15–20 milliarder kr. Dette innebærer enten omprioriteringer eller behov for ytterligere bevilgninger.

Hvor raskt ser statsråden for seg at det nye anlegget kan bygges, og vil statsråden omprioritere eller tilleggsbevilge midler til dette?»

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:14:18]:** Uavhengig av kva som skjer med signalanlegget Merkur, som Jernbaneverket etter planen skulle bruka på det nye dobbeltsporet mellom Sandnes og Stavanger, på den nye godsterminalen på Ganddal og på det nye fjernstyringsanlegget mellom Mosjøen og Bodø, må dagens signalanlegg etter kvart skiftast ut på heile det norske jernbanenettet på grunn av alder. Hovudtyngda av signal- og sikringsanlegga vart bygd på 1960- og 1970-talet og er modne for utskifting.

Jernbaneverket har utarbeidd ein strategi som grunnlag for å fornya signalsystema basert på ein felles standard som for resten av Europa. Den såkalla ERTMS-standarden er ei europeisk standardisert løysing for signalering og trafikkstyring. Noreg har gjennom EØS-avtalen vedteke innføring av denne standarden når eldre anlegg må skiftast ut eller ved bygging av nye jernbanelinjer som treng signal- og sikringssystem. Formålet med ein felles standard er å få effektivisert og styrkja konkurransevna til jernbanetrafikken i Europa.

Den planlagde utbygginga er bl.a. omtalt i St.meld. nr. 16 for 2008–2009, Nasjonal transportplan, og seinast i Samferdselsdepartementet sin budsjettproposisjon for 2010. Det er korrekt at utbygginga av ERTMS på heile det

norske jernbanenettet førebels er kostnadsrekna til 15–20 milliardar kr. Fyrste fase gjekk ut på å etablera ei erfaringsstrekning på Østfoldbana, austre linje, som skulle stå ferdig til bruk i 2014. Jernbaneverket gjennomfører no ei fornya vurdering av denne planen for å sjå på om det er mogleg og klokt å ta i bruk ERTMS-systemet tidlegare enn opphavleg tenkt. Det blir dessutan arbeidd med ei konseptvalutgreiing som skal underleggjast ekstern kvalitetssikring om val av strategi for utbygginga av ERTMS på det norske jernbanenettet. Før alle utgreiingane ligg føre, er det ikkje mogleg for meg å svare på kor raskt dette systemet kan takast i bruk. Dei budsjettmessige konsekvensane av ei eventuell utbygging av ERTMS må sjølvsgt vurderast i samband med dei årlege budsjettframlegga og i tillegg takast omsyn til og eventuelt prioriterast i samband med rulleringa av Nasjonal transportplan for 2014–2023.

**Bård Hoksrud (FrP) [12:16:54]:** Jeg registrerer at statsråden ikke vil svare konkret på spørsmålene mine. Hun begrunner det med at hun ikke kan det fordi man må se på utredninger og en del andre ting. Jeg registrerer også at statsråden er veldig opptatt av – og det var for så vidt også den forrige samferdselsministeren – å skryte av hvor mye ekstra man har bevilget, og tredoblet bevilgningene til investering, men det hjelper svært lite hvis man kaster bort hundrevis av millioner kroner i prosjekter som man aldri burde igangsatt, som f.eks. Merkur.

Men jeg er glad for at statsråden sier at man nå skal jobbe for å gjøre noe med signalanlegget, for dette er et av de store problemene og er skyld i mange av togforsinkelsene som togpassasjerene møter hver eneste dag. Det er godt at statsråden har medfølelse, men jeg er ikke sikker på om medfølelse hjelper så veldig mye når man står og hutrer og fryser i mangfoldige kuldegrader på en stasjon fordi toget ikke går, og fordi man ikke prioriterer å bygge dette. Jeg har lyst til å utfordre statsråden på hvordan hun skal klare å finne 15–20 milliarder kr, når vi allerede ligger 850 mill. kr bak det som ligger i Nasjonal transportplan.

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:18:05]:** Fyrst til det å liggja bak løyvingane i Nasjonal transportplan: Det er i Nasjonal transportplan varsla at det skal koma ei opptrapping i perioden. Lat meg òg seia til innhaldet i spørsmålet frå Hoksrud når han seier at dette prosjektet har kosta skattebetalarane nærare 600 mill. kr: Om det kan roe han noko, er det samla kontraktbeløpet mellom ABB og Jernbaneverket på 265 mill. kr. Så kjem det i tillegg 55 mill. kr til eit midlertidig anlegg, NSI 63, på dobbeltsporet Sandnes–Stavanger, slik at dette kunne takast i bruk som planlagt. Eg seier ikkje dette for å snakka meg vekk frå 15–20 milliardar kr. Eg tykkjer det talet understrekar at her er det store utfordringar, og det er òg veldig viktig å få betre signalanlegg på plass så mange stader som mogleg.

**Bård Hoksrud (FrP) [12:19:15]:** Jeg er glad for at det viser seg at disse 600 mill. kr kanskje er blitt til noen færre millioner, men det er fortsatt flere hundre millioner

kroner som er brukt på dette prosjektet – som ikke er godt brukt.

Så registrerer jeg at statsråden sier at man skal følge opp NTP, og man skal fase inn etter hvert som økonomien tillater det. Jeg har registrert at finansministeren i diverse intervjuer i diverse medier i romjula har uttalt veldig klart og tydelig at man må bremse innfasingen i norsk økonomi og bremse det offentlige forbruket. Frykten min er at dette vil gå ut over jernbaneprosjekter eller veiprosjekter som er viktige. Vi vet også at det ligger an til, hvis man skal ha dobbeltspor f.eks. på Hardanger-parsellen, halvannen milliarder kroner ekstra der, i tillegg til at man i 2010 ligger 850 mill. kr bak det som ligger i NTP, hvis man hadde fordelt midlene årvisst. Så jeg vil utfordre statsråden på hvordan hun skal klare å finne 15–20 milliarder kr. Jeg forutsetter at statsråden er enig i at dette må komme på plass fort, for det handler om troverdighet og brukernes tillit til jernbanenettet.

**Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:20:26]:** Lat meg aller fyrst seia noko som Hoksrud ikkje likar å bli minna om, men som er eit faktum, og det er at det tek tid å retta opp ti år med forsømingar. Slik er det. Og vi er i gang med ei opptrapping.

Så er det òg slik at etterpåkløkskap er den beste forma for kløkskap, kanskje. Når det viste seg at denne ABB-kontrakten ikkje heldt mål, for å halda meg til den, seier Jernbaneverket opp den når det gjeld levering av Merkur til bruk på dobbeltsporet Sandnes–Stavanger, for her må ein gjera så store endringar på systemet at det er snakk om eit nytt system. Så ser dei på korleis dei i lag med ABB skal vidareføra kontraktane for å nyttiggjera seg dei investeringane som er gjorde. Det må i tilfelle godkjennast av Statens jernbanetilsyn. Og så får vi koma tilbake til signalanlegg på fleire strekningar ved dei årlege budsjettbehandlingane.

## Spørsmål 11

**Siri A. Meling (H) [12:21:53]:** Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Bladet Energiteknikk kunne nylig melde at innføringen av toveiskommunikasjon for avlesing av strømforbruket er blitt utsatt til tidligst 2016. I 2007 sa Olje- og energidepartementet at alle landets strømkunder skulle bli utstyrt med målere for automatisk fjernavlesing av strømforbruket med sikte på at utbyggingen skulle være gjennomført innen 2012.

Hva er årsaken til at innføringen av dette viktige tiltaket for effektivisering av energiforbruket og bedre effektbalanse har blitt så mye forsinket?»

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:22:33]:** Utkast til forskrift om AMS ble sendt på høring av NVE første gang i oktober 2008. På bakgrunn av innkomne høringsuttalelser og opplysninger samt at EU-kommisjonen arbeider med å etablere standarder for måler teknologien, valgte NVE å sende et revidert forslag på høring sommeren 2009. Fler-tallet av høringsuttalelsene gikk inn for at ikrafttredelsen

må vente på standardiseringsarbeidet i regi av EU og tilpasses dette. I tillegg gikk flere inn for at selve forskriftsvedtaket burde utsettes til disse standardene foreligger.

Regjeringa er opptatt av at valg av teknologi for toveiskommunikasjon for avlesing av strømforbruket er i samsvar med den standarden som velges i resten av Europa, slik at vi ikke risikerer å måtte installere dyrt utstyr flere ganger.

På bakgrunn av dette er vedtaket om ny forskrift utsett inntil første del av standardiseringsarbeidet foreligger, etter planen i løpet av våren 2010. Nettselskapene trenger deretter rundt fem år til planlegging, anskaffelse og installasjon av AMS. Til sammen gjør det at forskriften om AMS tidligst vil tre i kraft 1. januar 2016, dersom den vedtas i løpet av 2010.

**Siri A. Meling (H) [12:23:48]:** Jeg takker for svaret.

Det å bruke teknologi for å gjøre oss smartere i forhold til energibruk er en sak Høyre er veldig opptatt av. Jeg registrerer at ulike fagmiljøer har litt forskjellig oppfatning av om det er bra eller ikke bra at vi nå får denne utsettelsen. Jeg registrerer også at andre nordiske land – Danmark, Sverige og Finland – velger å bygge ut sine systemer og ikke avventer det som skjer i EU. Så er det kanskje også slik at vi ikke får oppleve at EU kommer med én standard. Det skjer en utvikling i USA, det skjer en utvikling i Østen, store nettselskaper i Europa samarbeider med sine leverandører, og det betyr at vi kanskje venter forgjeves på å få én standard fra EU. Da går verdifull tid tapt. Hvordan ser statsråden på sannsynligheten for at vi kanskje venter forgjeves?

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:24:52]:** Jeg er helt sikker på at vi ikke venter forgjeves.

Så mener jeg at det i spørsmålet fra representanten Meling ligger i og for seg to litt motstridende poenger. Det ene er innledningen hvor representanten henviser til at Høyre er opptatt av å få den smarte teknologien tilgjengelig og på plass, og det andre er ønsket om å gå raskere fram enn det som jeg nå skisserer. Poenget er at disse to tingene henger nøye sammen. Det skjer en formidabel utvikling på dette området nå, og for egen del er jeg ikke i tvil om at vi år for år framover kommer til å høste ny erfaring i forhold til anvendeligheten, i forhold til omfanget av hva vi bruker AMS til. Og for å dra perspektivene litt videre og litt lenger: Å gi energiselskapene mulighet til sjøl å være inne og styre deler av energibruken – f.eks. ved lading av elbil og når på døgnet det bør skje med tanke på tilgangen på energi, og når f.eks. vindkraftverkene i Europa blåser uten at en har noe sted å gjøre av strømmen – vil være en fornuftig politikk. Så det å sørge for at vi tar oss tilstrekkelig tid på dette området, er jeg helt sikker på er viktig, nettopp for å nå det som var inngangen på representanten Melings spørsmål.

**Siri A. Meling (H) [12:26:14]:** I disse tider ser vi at enkelte kunder, forbrukere, må betale en veldig høy pris for strømmen. Ikke minst gjelder det innenfor prisområdet Midt-Norge. Det å få på plass denne type teknologi ville

gjøre at den enkelte forbruker, den enkelte næringskunde, kunne bruke energien smartere og få ned regningen. Det at vi nå har egne prisområder, det at noen opplever å få veldig høye strømgjeldinger som følge av at vi ikke har bygd ut kapasiteten godt nok i nettet vårt, tilsier at vi burde ha hastverk – kanskje større hastverk enn det statsråden synes å ha – når det gjelder å få på plass en teknologi som gjør at vi kan utnytte energiressursene våre på en bedre måte.

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:27:03]:** Diskusjonen om nett er en stor debatt, som jeg gjerne tar. Jeg er veldig opptatt av å få på plass mer nett, for å sørge for at vi bl.a. reduserer prisforskjellene på strøm i Norge.

Når det gjelder det som var spørsmålet her rundt AMS, så er jeg ikke enig i at det somles, og at vi ikke har god framdrift på det. Som jeg sa i mitt første svar, snakker vi altså om å ha bedre kunnskap om dette i løpet av våren 2010, men så trenger vi en del år for at nettselskapene sjøl skal ha mulighet til å implementere det. Så vi snakker ikke om å some, vi snakker ikke om å skyve dette foran oss. Vi snakker om å gjøre et tilstrekkelig arbeid, slik at når et så omfattende og relativt kostbart prosjekt, som også vil ha betydning for strømforbrukerne, er på plass, er det et så bra system at vi alle er enige om at det fungerer etter hensikten.

#### Spørsmål 12

**Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:28:22]:** «Statnett meldte nylig at sprengkulden har medført ny rekord i strømforbruket i Norge. Dette skjer selv etter at produksjonskutt i industrien har frigitt minst 5 TWh. Finanskrisen har derved reddet Regjeringen fra stor turbulens i kraftmarkedet så langt, men stadig flere frykter nå strammere kraftbalanse og betydelig høyere strømpriser dersom kuldeperioden vedvarer.

Hva gjør Regjeringen for å unngå at høye strømpriser fører til fare for liv og helse i befolkningen?»

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:28:52]:** Det nye året har startet med sprengkulde i hele Europa, og betydelige deler av svensk kjernekraftproduksjon er ute av drift. I Norge bruker mange strøm til oppvarming, og det øker forbruket ved lave temperaturer. Moderne samfunn er stadig mer avhengig av sikker strømforsyning, og dette er for meg et svært viktig ansvar. Sjøl om kraftprisen i enkelte perioder har vært svært høy, har vi hatt nok strøm og gode reserver.

NVE har etablert en dialog med kraftforsyningas distriktssjefer. Kraftbransjen er bevisst på at kulden skaper utfordringer for mange, og flere selskaper rapporterer om økt bemanning for å dekke viktige funksjoner og raskest mulig kunne reparere feil. Flere har satt i gang tiltak for økt beredskap, herunder testet aggregater, transportsystemer og personsikkerhet ved oppdrag. Virksomheter som er kritisk avhengige av strøm, bør vurdere å sikre seg med en alternativ energikilde. I tillegg er f.eks. sykehus pålagt å holde seg med en alternativ strømkilde.

Situasjonen er en påminning om hvor viktig det er å

fortsette å stimulere til etablering av ny kraftproduksjon, øke den direkte bruken av varme og sørge for et forbedret overføringsnett mellom regioner og forbindelser til andre land. Hittil i år har Norge i sum vært nettoimportør av kraft. De siste årene har vi økt utbygginga av elektrisitet basert på fornybar energi, både vann- og vindkraft. Samtidig har vi fått på plass større nye overføringsforbindelser som Nea–Järpströmmen, Skåreheia–Holen og NorNed-kabelen. Statnett har nylig konsesjonssøkt en ny kabel til Jylland. Det forhandles også om en ny forbindelse over Oslofjorden til Sverige. Den planlagte forbindelsen Ørskog–Sogndal vil på sikt avhjelpe den krevende situasjonen i Midt-Norge. Forsyningsikkerheten er sånn sett et tema, samtidig som vi konkret ser at forsyningsikkerheten i Hordaland er svak. Der vil en eventuell ny overføringsforbindelse mellom Sima og Samnanger kunne bedre den situasjonen vesentlig.

Når det gjelder hva den enkelte kan gjøre, vil jeg oppfordre dem som har mulighet til det, til å ta i bruk alternative oppvarmingskilder som f.eks. ved- og pelletsovner. Over 10 000 husholdninger har til nå mottatt støtte til alternativ oppvarming. Mange flere har gjort gode investeringer også uten støtte. Vi har nå en storstilt satsing på fjernvarme, og 19 av de 20 største byene er tilkoplede fjernvarmeanlegg. Sist, men ikke minst vil jeg oppfordre til å sjekke ut Enovas støtteordninger og hvilke muligheter som ligger der til å satse på energieffektivisering. Dette er støtteordninger som vi har styrket vesentlig, som bidrar til å redusere både energiforbruket og kostnaden for den enkelte strømforbruker.

**Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:31:47]:** På lang sikt er det veldig mye en kan gjøre, da er det stor fleksibilitet i energisystemet. På kort sikt er det svært få ting en kan gjøre direkte. De menneskene som en kan si det er fare for liv og helse for, fordi det er høye strømpriser, er de menneskene som frykter strømrregningen og derfor skrur av varmen. Det er de samme som ikke har penger til å gjøre dyre tiltak, knapt nok de billige tiltakene på kort sikt. Derfor er det sånn sett ikke noen løsning å komme med alle mulige støtteordninger.

La meg ta situasjonen i Midt-Norge som eksempel, der strømprisene har vært oppe i over 8 kr pr. kWh – ikke bare én gang, men flere ganger – samtidig som Regjeringen styrer over ny produksjonskapasitet som ikke blir tatt i bruk. På kort sikt ville f.eks. to mobile gasskraftverk i Midt-Norge bidra til å presse strømprisene ned, og dermed gjøre at folk ikke fikk den skrekken for høye strømpriser og skrudde av varmen. Da må en spørre: Hvor høy må strømprisen være i Midt-Norge før Regjeringen tar i bruk sine kortsiktige virkemidler, så vi kan få en bedre balanse i kraftmarkedet?

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:32:48]:** Jeg er rimelig sikker på at representanten Solvik-Olsen er klar over instruksjonen som ligger til grunn for reservekraftverkene i Midt-Norge. De er der for å unngå at den virkelig store, alvorlige utfordringa – mangel på energi – skal inntreffe. Den reserven bør vi ha tilgjengelig hvis dette inntreffer.

For øvrig er ikke situasjonen den at Midt-Norge er i en spesiell situasjon i forhold til Norge for øvrig, Midt-Norge er i utgangspunktet en del av det store, nordiske kraftmarkedet, hvor prisen er relativt lik. Det som har vært spesielt så langt i år, er at prisen i Sør-Norge har vært lavere enn i Norden for øvrig – som følge av at overføringsforbindelsene har vært mindre enn det representanten og undertegnede er enige om at de burde være.

**Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:33:55]:** Jeg blir dypt bekymret. Hvis du bruker prismekanismen – som er normalt i et balansert marked, og Fremskrittspartiet støtter det – i et marked i ubalanse, og Regjeringen sier at prismekanismen skal løse dette, uten et tak på hvor høyt du lar strømprisen gå, vil prisen alltid få et marked til å være i balanse. Setter du strømprisen til noe ekstremt – f.eks. 100 kr. pr. kWh – skal jeg garantere at du får balanse selv om det ikke er vann i et eneste magasin der oppe, for folk har ikke råd til å bruke strømmen.

Da er spørsmålet: Hvor mye er Regjeringen villig til å akseptere at strømprisen går opp, før den tar i bruk kraftproduksjon som staten er hundre prosent eier av? En viser til at konsesjonen ikke tillater det, men konsesjonen er hundre prosent politisk styrt. Vi vet at fordi et mobilt gasskraftverk slipper ut CO<sub>2</sub>, er det enkelte av kollegene til statsråden som ikke takler mobile gasskraftverk. Spørsmålet er likevel: Burde Regjeringen ved statsråden skjære gjennom og ta i bruk disse milliardinvesteringene på et tidligere tidspunkt for å hindre frykt i befolkningen for høye strømpriser?

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:35:03]:** Hvis en over tid hadde sett strømpriser på det nivået som vi har sett i kortere perioder, ville det ha vært som følge av et kraftmarked i ubalanse. Da hadde vi hatt en situasjon på linje med den representanten Solvik-Olsen her refererer til. Men jeg tror det er grunn til å minne representanten om én ting, og det er at vi ikke snakker om et midtnorsk marked i denne situasjonen, vi snakker om et nordisk marked, hvor også reservekraftverkene i området har noe begrenset betydning for prisnivået. Det er et marked hvor strømprisen i Midt-Norge i praksis er den samme som i København og Stockholm – store befolkningstette områder hvor vi også har store produksjoner for å sørge for tilgang på energi.

Å framstille det som at strømprisen i dette området vil avhenge av om reservekraftverk går eller ikke, er jeg ikke enig i er korrekt, for vi snakker om et marked som er så stort.

Spørsmål 13

**Henning Skumsvoll (FrP) [12:36:19]:** «I programmet Forbrukerinspektørene på NRK den 6. januar 2010 fremhevet statsråden vedfyring som et godt alternativ til oljefyring. I Enovas virkemiddelapparat er det tiltak for flere typer varmpumper og pelletsteknologier. En finner derimot ingen virkemidler som stimulerer til vedfyring fra

nye rentbrennende ovner, noe som ifølge statsråden både er enkelt og klimavennlig.

Innebærer statsrådets positive omtale av ved som varmekilde at det nå vil bli tatt inn i Enovas virkemiddelapparat?»

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:36:57]:** Ja, vedfyring er både enkelt og klimavennlig og i det hele tatt en oppvarmingsmåte som jeg har stor sans for og oppfordrer folk til å benytte seg av, ikke minst i perioder som vi nå ser. Vedfyring er en tradisjonell kilde til oppvarming i Norge og utgjør om lag 7 TWh, mens totalt forbruk av bioenergi er om lag det dobbelte. Det er en kjent og lett tilgjengelig teknologi. Markedet for vedovner er et velfungerende marked i Norge, det selges om lag 70 000 rentbrennende vedovner pr. år. I byområder har vi imidlertid sett en ulempe ved vedfyring, at det har vært en stor bidragsyter til den lokale forurensninga. Ansvaret for den lokale luftkvaliteten ligger hos kommunene. Siden 1998 har det vært ovner på markedet som har gjort at vi har kommet videre med dette – fått redusert den lokale forurensninga. For å forbedre det ytterligere ser vi at enkelte kommuner har etablert støtteordninger for utskiftning av gamle vedovner for å få ned forurensninga.

Tall som Statistisk sentralbyrå har utarbeidet, viser at 43 pst. av veden som er brukt i 2008, ble brent i disse moderne rentbrennende ovnene. Det har altså vært en stor omlegging. Det er en økning på 36 pst. siden 2005. Vedfyring er, gjennom de nye rentbrennende ovnene også en viktig kilde til oppvarming for mange.

Så har vi, som representanten korrekt omtaler, etablert tilskuddsordninger for å stimulere til økt bruk av fornybar varme. De er ment å bidra til at modne teknologier, som i dag ikke er utbredt på markedet, blir mer tilgjengelige. Støtteprogrammet er rettet mot etablering av fjernvarme og lokale varmesentraler, mot pelletskjeler og mot varmepumper. Olje- og energidepartementet og Landbruks- og matdepartementet har begge ansvar for politikken innenfor bioenergi. Sistnevnte departement gir også gjennom Innovasjon Norges bioenergiprogram støtte til etablering av varmeanlegg på landbrukseiendommer. Det kan bl.a. handle om fyrkjeler som bruker ved som brensel.

Jeg mener at det ikke er nødvendig å etablere offentlige støtteprogrammer for ytterligere å stimulere til bruk av vanlige rentbrennende vedovner. Ved og vedovner er både teknologisk og markedsmessig modent. Det er i mange tilfeller lønnsomt å bytte til mer rentbrennende ovner, og ved er en lett tilgjengelig energikilde. Statlig støtte mener jeg bør brukes noe mer målrettet inn mot teknologier som ikke er så utbredt i markedet, og som også er mer kostbare for den enkelte.

**Henning Skumsvoll (FrP) [12:39:50]:** Jeg takker statsråden for svaret.

I lys av den kalde perioden vi har hatt, har særlig store byer vært veldig utsatt for forurensning. Bergen har ifølge tv vært den mest forurensede byen i Europa. Det er jo en alvorlig sak. Ifølge en tidligere rapport fra SSB er vedfyring sammen med biltrafikk hovedgrunnen til svevestøv.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Er det på dette grunnlag, relatert til forurensningen, forsvarlig å legge opp til mer vedfyring? Vil det kunne bli aktuelt å lage retningslinjer for hvor i landet man skal bruke vedfyring, eller er det greit at det nå, med disse nye rentbrennende ovnene, også brukes i store byer?

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:40:44]:** Jeg synes det er veldig klokt, det som er gjort i enkelte store byer, at man har gått inn med målrettede tiltak for å få ned den lokale forurensninga, bl.a. ved å legge til rette for en omlegging av bruken av type vedovn. Vi ser at det fungerer, vi ser at de rentbrennende vedovnene har fått en stor del av markedet og at omlegginga skjer raskt. Her mener jeg politikken virker, lokale myndigheter tar ansvar. Jeg mener at også Fremskrittspartiet bør se poenget med at man også fra statlig side prøver å målrette, og begrenser seg noe med tanke på hvor en går inn og subsidierer.

**Henning Skumsvoll (FrP) [12:41:28]:** Elektrisitetskapasiteten i Norge er normalt svært god. I det nordiske markedet er det normalt sett overskuddskraft. Varmepumpe luft til luft gir god energiutnyttelse og forurensner ikke. Det bør være et godt alternativ til oppvarming av boliger og leiligheter, ikke minst i storbyene.

Vil statsråden vurdere å endre tilskuddsregelen, slik at privatpersoner kan få et kontanttilskudd for installering av luft-til-luft varmepumpe for å minske forurensningen fra private boligheter?

**Statsråd Terje Riis-Johansen [12:42:03]:** Jeg konstaterer igjen at Fremskrittspartiets ønske om å bruke statlige midler i ulike sektorer innenfor energifeltet i dag er stort. Enova har foretatt vurderinger, og foretar en kontinuerlig evaluering av hvor det er mest målrettet å bruke statlige ressurser for å få til nødvendig omstilling. Så har vi sett at på noen områder går omstillinga av seg sjøl. Vedovner er en relativt beskjeden investering for mange. Luft-til-luft varmepumper er også en relativt beskjeden investering i forhold til mange energitiltak i det enkelte hjem. Vi ser at både når det gjelder vedovner og luft-til-luft varmepumper, skjer omlegginga raskt, det er installert mange nye vedovner, og det er installert mange nye luft-til-luft varmepumper.

Jeg håper på en viss forståelse for at når Enova sitter med en ramme for en viss pengemengde, er det fornuftig å bruke pengene målrettet på de områdene hvor man ser at statlig medvirkning bidrar til en omlegging som ellers ikke ville ha skjedd. Når det gjelder ved og nevnte pumper, ser vi at omlegginga skjer hyggelig raskt. Det er veldig bra.

#### Spørsmål 14

**Per-Kristian Foss (H) [12:43:23]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«Mener statsråden ved Statsministerens kontor at det er i tråd med retningslinjene for forvaltning og partipolitisk virksomhet, datert 23. august 1995, når assisterende



de regjeringsråd overfor stortingsrepresentanter driver aktivt påvirkningsarbeid i en omstridt innsynssak som er til behandling i Stortinget?»

**Statsråd Karl-Eirik Schjøtt-Pedersen [12:43:53]:** Dette spørsmålet hører under statsministerens konstitusjonelle ansvar. Spørsmålet besvares av meg på vegne av statsministeren i hans fravær.

Saken, som gjelder rekkevidden av Sivilombudsmannens innsynsrett, var på det aktuelle tidspunkt ikke til behandling i Stortinget, men i forvaltningen. Saken ble på et senere tidspunkt lagt fram for Stortinget i form av en særskilt melding fra Sivilombudsmannen.

Ved budsjettkonferansen på Thorbjørnrud, hvor Regjeringen og de parlamentariske lederne for regjeringspartiene var samlet, ble en embetsmann ved statsministerens kontor bedt om ved høve å orientere Senterpartiets parlamentariske leder om fakta i saken. Siktemålet var å gi informasjon.

Brevet fra 1995 som representanten Foss refererer til, har som siktemål å sikre en klar grensedragnings mellom forvaltning og partipolitisk virksomhet. Den aktuelle hendelsen dreier seg imidlertid ikke om at embetsverket involveres i partipolitisk virksomhet. Siktemålet var å formidle fakta.

Å gi slik informasjon er derfor ikke i strid med de retningslinjene som framgår av brevet. Jeg ser i etterkant at en kunne unngått uklarhet om roller ved at en politiker fra regjeringsapparatet var til stede da informasjonen ble gitt til en stortingsrepresentant.

**Per-Kristian Foss (H) [12:45:12]:** Det er bare delvis riktig at saken ikke lå til behandling i Stortinget, for ministeren vil være kjent med at spørsmålet om innsyn for Sivilombudsmannen og Riksrevisjonen lenge har vært en konfliktsak mellom denne sittende regjering og Stortinget. Den var det også da denne saken ble tatt opp med den daværende parlamentariske leder i Senterpartiet, Rune Skjælaaen. Han oppfattet det ikke som å bringe fakta videre, idet han uttalte til VG så sent som 23. desember i fjor at han oppfattet dette som at han ble forsøkt kneblet.

Så å fremstille dette som fakta er iallfall en fremstilling som ikke stemmer overens med partipolitikerens egen oppfatning. Da setter jeg pris på det element av selvkritikk som lå i avslutningen av innlegget, nemlig at dette burde vært gjort av en annen enn en assisterende departementsråd – for at det ble oppfattet som partipolitikk, er det ingen tvil om.

**Statsråd Karl-Eirik Schjøtt-Pedersen [12:46:18]:** Det er viktig for meg å presisere at den aktuelle saken ikke var til behandling i Stortinget. Den kom senere, og skal, så langt jeg er kjent med, debatteres i stortingssalen i morgen. Jeg vil også fastholde at siktemålet her var å gi den parlamentariske lederen for et av regjeringspartiene informasjon om fakta i saken, og at det var det som var utgangspunktet for henvendelsen.

**Per-Kristian Foss (H) [12:46:45]:** Med respekt å

melde, en sak hvor det er strid mellom regjeringspartiene og Regjeringen, er iallfall partipolitisk. Det er brennbart partipolitisk. Kanskje det hadde vært mindre partipolitisk om det hadde vært en sak der det var uenighet mellom regjering og opposisjon. Men her står vi altså overfor en sak hvor et samlet storting, inkludert regjeringspartiene, gir Regjeringen klar beskjed om hvor skapet skal stå, og det skal stå et annet sted enn der Regjeringen hittil har plassert det. Så at saken var brennbar, og også partipolitisk, hersker det ingen tvil om.

Jeg har avslutningsvis lyst til å sitere fra det rundskrevet som statsministerens kontor sendte ut i 1995:

«Departementene bes særskilt vurdere om den interne kunnskap om disse spørsmålene er god nok og om det er behov for ytterligere interne opplæringstiltak for å ha høy nok bevissthet om disse spørsmålene.»

Det virker som om kunnskapen om disse spørsmålene er særlig mangelfull ved SMK, ikke i det enkelte fagdepartement. Det understreker ytterligere behov for en viss grad av selvkritikk.

**Statsråd Karl-Eirik Schjøtt-Pedersen [12:47:50]:** Jeg fastholder at det er vanskelig å se at spørsmålet om innsyn i et dokument kan defineres som partipolitikk. Derfor fastholder jeg også at det det omtalte brevet med retningslinjer omhandler, er noe ganske annet enn det vi i denne sammenheng snakker om.

#### Spørsmål 15

Fra representanten Tord Lien til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Riksrevisjonen har påpekt at dagens praksis for registrering av overtid for forskere ved universiteter og høyskoler ikke er i overensstemmelse med tidligere stortingsvedtak. Kunnskapsdepartementet har, til tross for massiv motstand fra både ansatteorganisasjoner og institusjonene, møtt dette med å pålegge institusjonen i UH-sektoren å innføre stemplingsur for forskere.

Vil statsråden istedenfor vurdere å be Stortinget gjøre de nødvendige vedtak som skal til for at dagens praksis kan videreføres?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er trukket tilbake.

#### Spørsmål 16

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra representanten Olemic Thommessen til kulturministeren, vil bli bevart av forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

**Olemic Thommessen (H) [12:48:20]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Norge har et særlig ansvar for å bidra til tilgjengeliggjøring og dokumentasjon av Ibsens liv og forfatter-

skap. Ved 100-årsmarkeringen ble det arbeidet for en nærmere koordinering mellom de viktigste aktørene innenfor Ibsen-arbeidet i Norge, mulig med tanke på etablering av et nasjonalt Ibsen-senter. Denne debatten er nå reist i forbindelse med UiOs planer om flytting av Senter for Ibsen-studier.

Hvordan vil statsråden styrke Ibsen-arbeidet fremover, forskningsmessig og for det alminnelige publikum?»)

**Statsråd Tora Aasland [12:49:07]:** Universiteter og høyskoler har etter lov om universiteter og høyskoler av 1. april 2005 – universitets- og høyskoleloven – myndighet til selv å bestemme læreinnholdet i undervisningen og innholdet i forskningen samt til å fastsette den interne organisering på ulike nivå.

Jeg har tillit til at Universitetet i Oslo ivaretar sitt viktige ansvar for Ibsen-forskningen og formidlingen av denne framover. Jeg har i forbindelse med dette spørsmålet fått bekreftet av Universitetet i Oslo at når Ibsen-senteret innen utgangen av januar er på plass i Henrik Wergelands hus, vil forskning, undervisning og formidling omkring Ibsen fortsette som før i de nye lokalene, med samme budsjett og samme bemanning. Ibsen-senteret vil ved denne flyttingen komme nærmere de øvrige relevante fagmiljøer, og jeg vil minne om at universitetet har det største humanistiske miljø i Norge. Universitetet opplyser videre at det er inngått en god samarbeidsavtale mellom universitetet og Nasjonalbiblioteket om Ibsen-litteraturen. Den innebærer bl.a. at en del av boksamlingen vil bli deponert på Blindern, i Henrik Wergelands hus, hvor senteret skal være, og Ibsen-forskere og teaterarbeidere vil dermed også i framtiden ha tilgang til dette på Blindern. Det er derfor grunn til å tro at flyttingen av Ibsen-senteret på litt lengre sikt vil styrke Ibsen-forskningen og publikumsformidlingen.

**Olemic Thommessen (H) [12:50:50]:** Dette var et svar som jeg fryktet, nemlig at universitetet i ly av sin selvbestemmelse, som selvfølgelig er der, kan gjøre en flytting av dette ut fra en rent – hva skal jeg si – forskningsfaglig vurdering.

Problemet er jo at det som skjer, er at man flytter dette senteret vekk fra det som er senterets viktigste fundament, nemlig de relevante samlingene. Det er klart at å flytte en del av boksamlingen ikke på langt nær er tilstrekkelig eller interessant. Det er håndskriftsamlingen, brevene og den audiovisuelle samlingen som gjør at folk kommer til Norge for å studere disse tingene, og som gjør dette unikt.

Når jeg opprinnelig reiste dette spørsmålet for kulturministeren, er det fordi jeg mener at det ligger til Kulturdepartementet å tenke ut hvordan vi helhetlig håndterer dette. Nasjonalbiblioteket, den vitenskapelige Ibsen-utgaven, som for øvrig er vanskjøttet på universitetet, museene i Grimstad, Oslo og Porsgrunn er her sentrale aktører, og det er denne sammenheng man må se for det videre arbeidet.

**Statsråd Tora Aasland [12:52:01]:** Jeg vil tro at det er i Skien det museet ligger, siden det er Ibsens fødeby – jeg tenker på Ibsens Venstøp.

Men nok om det. Jeg tror faktisk at Universitetet i Oslo er i stand til å ha god kontakt med både Nasjonalbiblioteket og dermed det miljøet som i dag har huset Ibsen-senteret, og det senteret har bygget opp gjennom disse årene.

Vi skal ikke se på en flytting fra Drammensveien til Blindern som en katastrofe for et fagmiljø. Jeg tror at Blindern-miljøet – med sine mange ansvarsområder, overfor både andre store forfattere og litteratur og historie generelt – vil se dette viktige ansvaret. Jeg har, som sagt, fått forsikringer om at universitetet tar sikte på å videreføre Ibsen-senteret i en ny sammenheng, men i en kanskje enda mer spennende sammenheng for Ibsen-forskningen og Ibsen-formidlingen enn der det har vært til nå.

Jeg har stor tro på at dette kommer til å bli vellykket, og jeg skal selvfølgelig – sammen med kulturministeren – sørge for å understreke at vi sterkt føler ansvaret for både Ibsen-forskning og Ibsen-formidling.

**Olemic Thommessen (H) [12:53:18]:** Jeg har vanskelig for å se hva som ville være det reelle innholdet i den løsningen, at den skulle være bedre enn den løsningen man har nå – som for så vidt fungerer med hensyn til det som alle de involverte fagmiljøene ser på som det helt sentrale, nemlig koblingen til Nasjonalbiblioteket og den fysiske nærhet, noe som altså dagens løsning gir.

Den tenkning som statsråden gir uttrykk for, inkluderer ikke det som handler om å ta det totale nasjonale ansvar for hvordan vi skal forvalte Ibsens liv og forfatterskap. Vi må se på en løsning som også inkluderer det alminnelige publikum og det tilreisende publikum, og hvor Arbins gate – Ibsens leilighet og museet for øvrig – er helt sentral og helt unik. Her kunne man gjennom en nærmere kobling funnet frem til løsninger som i internasjonalt forstand ville vært unike. Det er synd at Regjeringen ikke ser det potensialet som ligger i en sterkere binding mellom de relevante miljøene i Norge som jobber med dette.

**Statsråd Tora Aasland [12:54:26]:** Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at representanten Thommessen har så liten tiltro til Universitetet i Oslo som en viktig forvalter av vår kulturhistorie. Det er de som forvalter dette i dag. Samarbeidet mellom Universitetet i Oslo og deres mange faglige arbeidere – Universitetsbiblioteket på Blindern og Nasjonalbiblioteket i Drammensveien – er høyst levende. Ved Universitetet i Oslo føler man selvsagt at man også der har et viktig ansvar for nettopp den forskningen og formidlingen som gjelder vår store nasjonaldikter, som Henrik Ibsen er. Jeg synes ikke det er noen grunn til å undervurdere universitetets viktige samfunnsrolle i dette – og det ansvar de derved påtar seg.

Som sagt, både kulturministeren og jeg vil følge med på dette arbeidet, og jeg har forsikret meg om – med hensyn til spørsmålet i dag – at universitetet er seg sitt ansvar bevisst. Jeg har stor tillit til at de vil klare dette aldeles utmerket.

## Spørsmål 17

**Torgeir Trældal (FrP) [12:55:40]:** «Viser til uttalelser i Nationen og Bondebladet 26. november 2009. Konsernsjef i Nortura, Geir Olav Opheim, uttaler at Nortura ikke lenger vil finansiere samfunnsmessige oppgaver som å opprettholde arbeidsplasser i distriktet over Norturas bunnlinje.

Vil statsråden alternativt foreslå å ivareta distriktslandbruket ved å legge tjenesten ut på anbud som Opheim antyder ved å vise til Widerøe-ordningen?»

**Statsråd Lars Peder Brekk [12:56:09]:** Det konkrete svaret på spørsmålet fra representanten Trældal står svart på hvitt i Regjeringens politiske plattform:

«Samvirkets rolle som markedsregulator og avtaker av norske råvarer fra hele landet skal sikres.»

Jeg viser også til den enstemmige innstillingen til denne sal fra næringskomiteen da markedsordningen for storfekjøtt ble reformert i vår.

Samvirkets formål er å maksimere medlemsnytte for alle medlemmer, bl.a. ved å gi markedstilgang og maksimere utbetaling av pris. Samvirket er videre basert på åpent og frivillig medlemskap. Mye av dette er grunnlaget for den rollen Nortura har som markedsregulator i viktige råvaremarkeder i gjennomføringen av landbrukspolitikken. Det innebærer selvsagt rettigheter og plikter. Nortura får betalt for jobben som markedsregulator fra omsetningsavgiften, som betales av bøndene, også av dem som leverer sine dyr til Norturas konkurrenter. Det er riktig at mottaksplikten er en av pliktene knyttet til rollen som markedsregulator, men den stadfester egentlig bare et samvirkeprinsipp.

Likevel er det lett å forstå at økende konkurranse i husdyrtette områder og sterke dagligvarekjeder som integrerer seg bakover i verdikjeden, gir nye utfordringer for samvirket. Over tid rasjonaliseres mottaksleddet i kjøttmarkedet, både i samvirket og hos de uavhengige, for å få ned kostnadene. Da øker avstandsulempene for en del kjøttprodusenter. Derfor er det nå etablert en arbeidsgruppe med bransjen for å gjennomgå innfraktordningene, med sikte på å gjøre det mer interessant for *alle* slakterier å hente dyr langt borte fra slakteanlegg. En viktig hensikt her er å styrke konkurransen om distriktsbøndenes leveranser.

Jeg vil, som sagt, videreføre markedsordningene, og jeg vet at det også er Norturas holdning, sist bekreftet av styreleder Svebestad i Nationen. Men markedsordningene må spille sammen med andre virkemidler over jordbruksavtalen for å opprettholde jordbruk over hele landet.

**M a r i t N y b a k k** hadde her overtatt presidentplassen.

**Torgeir Trældal (FrP) [12:58:21]:** Jeg takker for svaret.

Nortura begrunner sitt ønske om mer penger for å løse distriktpolitiske oppgaver med bl.a. innfrakttilskudd – uten at det er blitt redusert de siste årene. I denne perio-

den har selskapet lagt ned flere slakterier og samlet slakting på færre anlegg. En økning i innfrakttilskuddet vil redusere de små lokale distriktslakterienes konkurransekraft når det gjelder tilgang på dyr. Hvordan vektlegger landbruksministeren betydningen av framtidig eksistens for de små lokale slakteriene når tilskuddsordningen som påvirker disse, utformes?

**Statsråd Lars Peder Brekk [12:58:59]:** Som sagt, det er omsetningsavgiften som finansierer markedsregulatorrollen.

Når vi snakker om innfraktordningene og en gjennomgang av dem for å sørge for at vi sikrer distriktsbønder mulighet til å levere sine produkter til slakteriene, er hensikten med en slik gjennomgang å sikre at alle slakterier har lik mulighet, uavhengig av om de er en del av samvirket eller ikke, at alle har lik mulighet til å hente råstoffer fra distriktsbøndene. Det vil i seg selv innebære en styrket konkurranse om distriktsbøndenes leveranser. Det ligger i bunnen for denne ordningen og vil være det en utreder nå. Konklusjonen fra utredningen er ikke trukket, men er i gang med det arbeidet.

**Torgeir Trældal (FrP) [12:59:59]:** Mener landbruksministeren at det er av avgjørende betydning at det er en samvirkebedrift som henter levende dyr til slakting i de mest grisgrendte områder, eller at det er en prinsipiell forskjell dersom det er et privat slakteri som utfører denne oppgaven, så lenge som de distriktpolitiske oppgavene blir ivaretatt, og man sikrer et bra landbruk over hele landet?

**Statsråd Lars Peder Brekk [13:00:21]:** Som jeg prøvde å understreke i mitt forrige svar, er hensikten med gjennomgangen av innfraktordningen først og fremst å sikre at distriktsbøndene, de som har avstandsulempen, får anledning til å levere sine produkter til slakteriene, uavhengig av avstanden fra slakteriet. Denne ordningen vil ta sikte på å være konkurransenøytral. Den skal sikre at både private slakterier og samvirkeslakterier skal ha mest mulig like vilkår i det arbeidet. Her er det en ordning som man nå jobber med for å få på plass, som sikrer konkurransen om distriktsbøndenes leveranse.

## Spørsmål 18

**Robert Eriksson (FrP) [13:01:19]:** La meg aller først få lov til å gratulere statsråden med sin nye gjerning. Og så ønsker jeg å stille spørsmålet:

«Undertegnede viser til § 8 i forskriftene til folketrygdloven § 10-7, angående støtteordninger for kjøp av parykk/hårerstatning. Der kommer det frem at støtte til hårerstatning som følge av sykdommer som bl.a. alopecia stopper etter at pasienten er fylt 18 år, og at maksimumsstøtten til dette er 13 000 kr.

Hva er statsrådets vurdering av dagens praksis knyttet til dette, og hva vil hun eventuelt gjøre for å forbedre den gjeldende praksis?»

**Statsråd Hanne Bjurstrøm [13:01:53]:** La meg først redegjøre for regelverket og gjeldende praksis.

Til et medlem som helt eller delvis har mistet håret på grunn av sykdom eller behandling for sykdom, ytes det stønad til anskaffelse og gjenanskaffelse av parykk. Ved første gangs anskaffelse må det være bekreftet ved legeerklæring at sykdom eller behandling for sykdom er årsaken til håravfallet.

Det er ikke riktig at støtte til hårerstatning, som nevnt i spørsmålet, stopper etter at pasienten er fylt 18 år. Etter regelverket ytes det stønad til en eller flere parykker med inntil 5 035 kr pr. kalenderår. Hvis det er medisinsk dokumentert at medlemmet må bruke individuelt tillaget parykk på grunn av avvikende hodeform eller allergisk reaksjon mot syntetisk materiale, kan det ytes stønad med inntil 13 000 kr pr. kalenderår. Det er med andre ord en viss egenandel knyttet til dette for personer over 18 år som i løpet av kalenderåret har utgifter som overskrider disse satsene.

For barn og unge under 18 år praktiseres regelverket slik at de får stønad til full dekning av nødvendige utgifter for inntil to individuelle tillagede parykker eller inntil seks syntetiske parykker pr. kalenderår.

Regelverket har ikke vært endret de siste årene. Jeg er videre blitt orientert av Arbeids- og velferdsdirektoratet om at de ikke har mottatt tilbakemeldinger fra egen etat eller brukere om behov for endringer i dette regelverket.

På denne bakgrunn ser jeg ikke at det på nåværende tidspunkt er nødvendig å gjøre endringer i gjeldende regelverk eller praksis.

**Robert Eriksson (FrP) [13:03:23]:** Det er jo riktig, som statsråden peker på – spørsmålet var muligens litt upresist – at det er et regelverk også for dem over 18 år som dekker, som statsråden sier, inntil 5 035 kr. Går man to eller tre år tilbake i tid, til 1. januar 2006, var beløpet 4 730 kr. Man har altså hatt en økning på 305 kr siden 2006. Ifølge Jalvad, som er Norges eldste parykksalong, og som ligger i Oslo, har man behov for seks syntetiske parykker pr. år. Det utgjør en kostnad på 3 500 kr pr. parykk, og man trenger tre parykker med naturlig hår, som utgjør en kostnad på 5 500 kr pr. parykk. Skal man ha syntetisk parykk med tynn bunn, individuelt tilrettelagt, så er det 16 000 kr. Synes statsråden det er rimelig at en også på dette området får en økning i henhold til konsumprisindeksen, altså at utgiftene dekket av folketrygden følger konsumprisindeksen i folketrygden?

**Statsråd Hanne Bjurstrøm [13:04:28]:** Det følger altså av regelverket at man ved særlig behov også kan øke denne støtten opp til 13 000 kr også for dem over 18 år. Man har mange ytelser som er slik at man skiller mellom barn og voksne – at barn får en større andel dekket enn det voksne får. Det jeg også legger vekt på, er at jeg, etter å ha undersøkt dette med den berørte etat, ikke har sett at det har vært uttalt at dette er for lave beløp.

**Robert Eriksson (FrP) [13:05:10]:** Jeg viser til Landsforeningen Alopecia. De har flere ganger uttrykt et

sterkt behov for at man må gjøre noe med regelverket og satsene. Også FFO har vært på banen og sagt det. Dette er spesielt et problem for jenter som har en sykdom som det ikke går an å foreta medisinsk behandling av, og det er naturlig nok langt verre for en dame enn hva det er for oss menn å miste håret.

I den forbindelse vil jeg komme med et innspill til statsråden: Kan det være fornuftig å rydde opp i regelverket og innføre en ordning der man følger utviklingen i G-beløpet, at man setter et beløp på  $\frac{1}{10}$  G på parykker og for individuelt tilrettelagte parykker til  $\frac{1}{4}$  G pr. kalenderår? Slik vil man også få en dekning som ivaretar kvinnes behov på en langt bedre måte, og det vil heller ikke føre til de store kostnadene, da det ikke er snakk om veldig mange.

**Statsråd Hanne Bjurstrøm [13:06:16]:** Jeg må bare gi uttrykk for at jeg ser at det er stor forskjell på menn og kvinner, og særlig er det kvinner som legger stor vekt på håret – jeg ser det poenget som blir nevnt her. Jeg ser også det poenget at det kan være behov for å se på hvorvidt det bør foretas en regulering i forhold til konsumprisindeksen, uten at jeg vil gå inn på det andre forslaget som ble presentert. Dette vil jeg i så fall komme tilbake til i forbindelse med budsjettbehandlingen.

#### Spørsmål 19

Fra representanten Henning Warloe til arbeidsministeren:

«Det er nå etablert servicesenter for utenlandske arbeidstakere i Oslo, Kirkenes og fra november i fjor også i Stavanger. Bergen kommune ønsker nå å etablere et slikt senter, og kemneren i Bergen har avsatt midler til tiltaket. Kemneren og Skatt Vest er nå samlokalisert, og dette vil være det naturlige stedet å etablere senteret.

Vil statsråden støtte dette initiativet, eller medfører det riktighet at Arbeidsdepartementet ikke ønsker flere slike sentre etablert og at prosjektgruppen for dette skal avvikles?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er trukket tilbake.

#### Spørsmål 20

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren, er overført til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren som rette vedkommende.

**Laila Marie Reiertsen (FrP) [13:07:11]:** Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«I Bergens Tidende 11. desember 2009 kan vi lese om samboerparet i Kinsarvik som gleder seg til å bli foreldre. Det er allikevel et skår i gleden. De får ikke ta ut fødselspermisjon samtidig uten at de mister fødselspen-

gene. Moren har cerebral parese og trenger derfor ekstra hjelp i tiden etter fødselen, noe far ønsker å gjøre, men Nav sier nei fordi regelverket for fødselspenger er helt klart.

Vil statsråden se på regelverket slik at man overfor slike grupper blir mer fleksible når det gjelder fødselspermisjoner og fødselspenger?»

**Statsråd Audun Lysbakken [13:07:45]:** Jeg har stor forståelse for at det forekommer tilfeller hvor den ene forelderen trenger hjelp fra den andre til å ta seg av barnet. Det er det også åpning for i regelverket. Hvis f.eks. mor på grunn av sykdom eller skade er avhengig av hjelp til å ta seg av barnet, kan far overta permisjonen, også i de første seks ukene etter fødselen. I de aller fleste tilfeller vil det da være sånn at mor har rett til sykepenger. Hvorvidt det unntaket i regelverket kan anvendes i den konkrete, aktuelle saken som representanten spør om, er det ikke mulig for meg å ta stilling til. Det er Nav som må avklare enkelt-saker, men det ligger i hvert fall en mulighet i regelverket sånn som det ligger i dag.

Intensjonen med foreldrepengeordningen er å sikre at barnet kan ha en av foreldrene sine hjemme det første leve-året. Ordningen er basert på prinsippet om at folketrygden ikke kompensere for at begge foreldrene har omsorg for barnet – med andre ord, altså ikke dekker dobbelt omsorg. Foreldrene kan da dele stønadperioden seg imellom, men hovedregelen er, som kjent, at foreldrene ikke kan være hjemme med foreldrepenger samtidig. Det ville forkorte stønadperioden og på mange måter komme i konflikt med intensjonen bak ordningen.

Så har Regjeringen varslet at vi ønsker å utrede en forenklet og mer likestilt foreldrepengeordning. Departementet har startet det arbeidet. Som et ledd i det arbeidet synes jeg det er naturlig å vurdere om foreldre med spesielle behov er godt nok ivaretatt i den ordningen vi har i dag. Det arbeidet er i en for tidlig fase til at jeg kan si noe mer konkret i dag om hvordan det eventuelt kan gjøres, og hvor stort jeg mener det behovet er. Men det er en prosess som er i gang, og som jeg vil komme tilbake til.

**Laila Marie Reiertsen (FrP) [13:09:51]:** Tusen takk for svaret.

Det høyrest veldig oppløftende ut at departementet vil sjå på regelverket. Men eg er redd for at dette regelverket ikkje slår inn når det gjeld denne gruppa, for det er jo ikkje så mange i ho. Så det må jo vera ei moglegheit for at eventuelt Nav kan ta kontakt med departementet for å sjå på dette. Korleis stiller statsråden seg til det?

**Statsråd Audun Lysbakken [13:10:10]:** Det er selvfølgelig sånn at i saker der saksbehandlerne i Nav eller Nav-systemet er i tvil om hvordan regelverket skal forstås, er det naturlig at man tar kontakt for å få tolket dette.

Det er igjen vanskelig for meg å bli veldig konkret, fordi jeg ikke kjenner den enkelte saken annet enn gjennom omtalen i Bergens Tidende. Men det må gjøres en vurdering av om eksisterende regelverk på noen måte kan anvendes

for å hjelpe dette foreldreparet. Hvis ikke, er det en naturlig ting for meg å ta inn i den diskusjonen som vi nå skal ha om utviklingen av regelverket videre, for det er klart at grupper som er små, og som kommer i spesielle situasjoner, lett kan falle utenom regelverket som er laget for de store gruppene.

**Laila Marie Reiertsen (FrP) [13:11:08]:** Eg takkar igjen for svaret.

Som statsråden skjønner er eg oppteken av denne saka, og den angår faktisk fleire, men ikkje så veldig mange.

Ein annan ting er at Nav har sagt seg positiv til ei sjukmelding frå far, og i dagens sjukmeldingsdebatt er jo ikkje det akkurat eit positivt signal. Det vil jo vera betre i så fall at kontakten frå Nav til departementet kjem så fort som mogleg. Det får eg håpa at statsråden òg kan vera einig i.

**Statsråd Audun Lysbakken [13:11:37]:** Målet er selvfølgelig at alle skal kunne ta del i de rettighetene de har i henhold til eksisterende foreldrepengeordning, og at det skal være på den måten man ordner det. Så finnes det altså unntaksbestemmelser, som jeg har nevnt, som gjør at det er mulig å overføre permisjon også i de periodene som er forbeholdt den ene forelderen, sånn som ukene rundt fødselen er forbeholdt mor. I den konkrete saken vil det jo måtte gjøres en vurdering av om regelverket kan anvendes. Og hvis ikke, er det, som sagt, et eksempel som det kan være nyttig for oss å ta inn i den vurderingen vi skal gjøre av ordningen.

## Spørsmål 21

**Øyvind Halleraker (H) [13:12:44]:** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til fiskeri- og kystministeren:

«U-864 lastet med ca. 67 tonn kvikksølv, nær Fedje i Hordaland, har i dag forurenset et område på ca. 30 000 m<sup>2</sup>. Det er tverrpolitisk enighet om at ubåten må heves. Rett før jul ble det kjent at Kystverket har gjort en så dårlig jobb med kontrakten at en kvalitetssikringsrapport fraråder videreføring av prosjektet med den foreliggende kontrakt.

Hvor snart kan Stortinget forvente å få seg forelagt en sak om dette, hvor det redegjøres for departementets syn og videre håndtering av saken?»

**Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:13:36]:** I St.prp. nr. 67 for 2008–2009 om tilleggsbevilgninger mv. i statsbudsjettet for 2009 ble Stortinget informert om at Regjeringen mener at vraket av U-864 bør heves. Videre ble det framholdt at forurenset havbunn bør dekkes til med rene masser.

Det ble opplyst om at det var bestemt at det skulle gjennomføres en ekstern kvalitetssikring, også kalt KS2. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2009 ble det bevilget 8,2 mill. kr til det videre arbeidet med U-864. Oppdraget om kvalitetssikring av prosjektet ble gitt til Dovre Group og Transportøkonomisk

institutt. I Prop. 1 S for 2009–2010 ble Stortinget opplyst om at kvalitetssikringen ville danne grunnlaget for å legge saken fram for Stortinget for endelig godkjenning, og at Regjeringen ville komme tilbake til saken på egnet måte.

Jeg fikk overlevert rapporten fra kvalitetssikringen 16. desember i fjor. Rapporten er kritisk til flere sider av det foreliggende prosjektet for heving av U-864. I rapportens konklusjon blir det pekt på at prosjektet ut fra de foreliggende planer ikke er tilstrekkelig forberedt, og at det foreligger meget høy risiko knyttet til arbeidsomfang, organisering og styring. Det konkluderes med at det er tvil om at prosjektet kan styres på en tilstrekkelig kontrollert måte, noe som er uheldig også i forhold til sikkerhet, miljø og økonomisk kontroll.

Poenget med en ekstern kvalitetssikring er å få et best mulig grunnlag for å treffe en beslutning. Rapporten om kvalitetssikringen gjennomgås nå i departementet. Når den gjennomgangen er ferdigstilt, vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en proposisjon om den videre prosess i saken. Saken forventes fremmet i nær framtid.

**Øyvind Halleraker (H) [13:15:43]:** Jeg takker for svaret.

Jeg er for så vidt enig i deler av svaret, men jeg savner en innrømmelse fra statsråden av at kritikken også er rettet mot Kystverkets håndtering av saken. Jeg kan f.eks. nevne at en i rapporten fra Dovre Group og TØI sier:

«Kontrakten fremstår på flere punkter som uklar og risikofordelingen mellom partene vurderes som uvanlig skjev i disfavør av oppdragsgiver.»

Dette skaper selvfølgelig en usikkerhet om Kystverket som kontraktspart har gjort en god nok jobb, og det eksponerer også en usikkerhet om prosjektkostnadene, som altså ligger mellom 1,2 milliarder kr og 2,2 milliarder kr. Det er en mulig usikkerhet på 100 pst., og så reises det tvil om prosjektet kan styres på en tilfredsstillende måte!

Er statsråden fornøyd med Kystverkets håndtering av denne saken?

**Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:16:52]:** Jeg leste rapporten grundig i julen, og den er kritisk til mange punkter, også til de punktene som representanten her pekte på.

Kystverket har utført det oppdraget de fikk fra departementet. I rapporten som de overleverte i november 2008, gikk de igjennom alternativene. De var også innom et tildekkingsalternativ. Man sa at heving var mulig i den rapporten. Kystverket hentet i dette arbeidet og i sitt brede arbeid for øvrig inn vurderinger fra en rekke norske og internasjonale fagmiljøer. Med bakgrunn i det er min oppfatning at Kystverket har gjort det de er bedt om.

**Øyvind Halleraker (H) [13:17:40]:** Jeg vil gjerne komme med et tillegsspørsmål.

Det er bra at saken kommer til Stortinget. Jeg oppfatter det siste svaret fra statsråden som såpass lite tilfredsstillende, om den rapporten som vi begge har lest, at jeg

tror at jeg allerede nå kan varsle at det kommer til å bli en bred høring om dette, slik at vi får fram alle sider ved Kystverkets håndtering av denne saken. For maken til å sette staten som kontraktspart i disfavør, skal man lete lenge etter, hvis vurderingene som er gjort av Dovre Group og TØI, er riktige.

Det igjen bidrar til usikkerhet om hele hevingsopdraget, som svært mange mennesker er bekymret for. De første reaksjonene i mediene gikk da også på om det nå blir heving eller ikke, om hele hevingsvedtaket vil bli annullert.

Mitt siste spørsmål er: Mener statsråden at hevingsvedtaket står ved lag, uavhengig av denne rapporten fra Dovre Group og TØI?

**Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:18:49]:** Til det har jeg å si at Regjeringen i januar 2009 gikk inn for at ubåten skulle heves. Det ble samtidig bestemt at det måtte gjennomføres en ekstern kvalitetssikring. Den rapporten har jeg og departementet nå mottatt. Den gjennomgås. Når den gjennomgangen er ferdigstilt, vil vi gå igjennom alle punktene i rapporten, og så vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med saken.

## Spørsmål 22

**Øyvind Håbrekke (KrF) [13:19:32]:** «Det er i dag stor mangel på fosterhjem i barnevernet. Per 31. januar i fjor var det 115 barn og unge med vedtak om plassering i fosterhjem som ventet på et fosterhjem, og ytterligere 619 barn og unge var meldt til fosterhjemstjenestene som aktuelle for fosterhjems plassering. Barnevernet er videre avhengig av å ha flere tilgjengelige fosterhjem enn barn som trenger fosterhjem – for å kunne velge et fosterhjem som er tilpasset det aktuelle barnets behov.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre nok fosterhjems plasser?»

**Statsråd Audun Lysbakken [13:20:16]:** De siste årene har i overkant av 80 pst. av alle barn som blir plassert utenfor hjemmet av barnevernet, blitt plassert i fosterhjem. Fosterhjem utgjør et grunnleggende, sentralt og veldig viktig plasseringsalternativ innenfor barnevernet.

Det er uheldig at barn må vente på å bli plassert i fosterhjem. Per 31. januar 2009 var det 115 barn som ventet på å bli plassert. Av disse bodde 85 pst. i et barnevernstiltak, som beredskapshjem eller institusjon, mens de ventet på plassering i fosterhjem. Flere barn enn tidligere år bor i et akutt- eller korttidstiltak. 13 pst. av dem som ventet, bodde enten med en eller begge foreldrene, nære slektninger eller hos personer i nært nettverk.

Det har alltid vært en krevende jobb å rekruttere fosterhjem, men målinger de siste årene viser at det nå er ekstra utfordrende. Det skyldes at flere barn plasseres i fosterhjem nå enn tidligere. Det er flere barn i barnevernet, i tillegg til at en større andel av dem som plasseres utenfor hjemmet, plasseres i fosterhjem.

Fosterhjemsomsorgen i Norge har tradisjonelt vært ba-

sert på idealisme og et ønske om å hjelpe barn som har en vanskelig situasjon. Å være fosterforeldre er meningsfullt og viktig, men det er også krevende. Derfor er det tilsvarende krevende å rekruttere fosterhjem. Det er en avgjørelse mange bruker lang tid på. Vi er derfor i gang med ulike tiltak for å styrke det rekrutteringsarbeidet.

Vi ser at det er særlig vanskelig å rekruttere i de store byene. Derfor er det bestemt at sentrale myndigheter skal satse særskilt på det i 2010. Målet er å nå nye grupper av potensielle fosterforeldre. I tillegg arrangeres det hvert annet år en nasjonal kampanje for rekruttering. Den neste nasjonale kampanjen er planlagt i februar 2011. Så har vi et kontinuerlig regionalt arbeid for rekruttering.

Jeg regner med at taletiden min er i ferd med å renne ut – selv om det ikke står her – men jeg kan eventuelt komme tilbake til den andre viktige delen i dette, nemlig hvordan vi legger bedre til rette for at det å være fosterforeldre skal være en oppgave der en får veiledning, nettverk og hjelp som gjør at det blir fristende for dem som ønsker å ta på seg en så viktig oppgave.

**Presidenten:** Presidenten kan berolige statsråden med at taletiden i statsrådets første svar ikke bør overstige 3 minutter.

**Øyvind Håbrekke (KrF) [13:23:16]:** Til tross for at det var en begrensning i statsrådets taletid på hele 3 minutter, synes jeg det er svært foruroligende og skuffende at statsråden ikke har flere konkrete virkemidler å komme med i møte med en så alvorlig utfordring. Her snakker vi om barn der myndighetene faktisk går inn og gjør et så kraftig inngrep som å ta barna ut av det hjemmet de bor i – med god grunn, selvsagt – men da er det desto mer alvorlig og uakseptabelt at vi ikke kan stille opp med de nødvendige hjelpetiltakene, og at vi mangler fosterhjem.

Hva vil statsråden gjøre med hensyn til godtgjørelse og andre vilkår for fosterhjem i dag? Og: Har statsråden en tidsfrist for når man, ut fra behovet, vil ha full fosterhjemsdekning?

**Statsråd Audun Lysbakken [13:24:15]:** Jeg går gjerne i dialog med representanten Håbrekke om dette, for det er ikke slik at det finnes en enkel, politisk løsning. Det er ikke alt vi ønsker å vedta, som vi kan vedta i denne sal. Én av de tingene er å sørge for at det finnes mange nok fosterhjem til de barna som trenger det. Når det er flere barn i barnevernet, sier det seg selv at vi trenger flere fosterhjem, og det er det en krevende oppgave å få til. Det står ikke på viljen, men det står på om vi klarer å rekruttere mange nok.

I tillegg til det jeg snakket om i sted, har vi fått en betydelig forbedring når det gjelder hva slags rammer vi legger rundt fosterforeldrene. Det handler om mulighet til å delta i veiledningsgrupper, om videreopplæringskurs, om mer faglig bistand fra Bufetat og om det som nå er i gang over hele landet, nemlig etablering av en vakttelefonordning for alle fosterforeldre, slik at det blir lettere å gi direkte veiledning i hverdagen. Alle slike grep – i tillegg

til det arbeidet vi også gjør med å forbedre betingelsene, økonomisk og sosialt – er med på å gjøre det lettere for flere å ta på seg denne utrolig viktige oppgaven.

Så her gjøres det et stort arbeid.

**Øyvind Håbrekke (KrF) [13:25:37]:** Det er veldig vanskelig å få øye på hva det såkalte store arbeidet består i. Det er riktig at man politisk ikke kan vedta at vi får nok fosterhjem tilgjengelig, men man kan ha en klar strategi, og man kan forbedre vilkårene, slik at det blir tilstrekkelig attraktivt til at et tilstrekkelig antall familier melder seg som fosterforeldre. Siden vi mangler så mange fosterhjem som vi gjør i dag, er det et klart signal om at vilkårene er for dårlige. Det sier også Fosterhjemsforeningen klart fra om. Det er det faktisk mulig å gjøre noe med, inntil man kommer i mål. Det er en så krevende utfordring å være fosterforeldre at ingen vil gjøre det av rent økonomiske hensyn, uansett.

Spørsmålene er igjen: Har statsråden en klar strategi for å få nok fosterhjems plasser? Og: Har statsråden satt en tidsfrist for når han skal være i mål med arbeidet om å ha nok fosterhjems plasser til alle de barna som veldig sår trenger det?

**Statsråd Audun Lysbakken [13:26:38]:** Svaret på det er ja, det har vi en klar strategi for. Den strategien handler om det jeg sa i mitt første svar, som handler om et aktivt arbeid for å rekruttere flere. Så handler det om det jeg snakket om i mitt andre svar, nemlig å bygge bedre rammevilkår rundt fosterhjemmene, sørge for at veiledning, faglig kompetanse og mulighet til å bygge nettverk rundt det arbeidet vi gjør, er til stede. Den tredje, avgjørende biten er det arbeidet som er gjort med utarbeiding av standardkontrakter for statlige beredskaps- og familiehjem, der foreldrene – etter at de nye kontraktene blir satt i verk – kommer til å få mye bedre sosiale rettigheter, f.eks. sykepenge fra dag én, pensjon og økt vern mot oppsigelse. Og så er det en dialog i gang med KS om hvordan vi også kan forbedre vilkårene for de kommunale fosterhjemmene.

Her skjer det mye. Vi har en tydelig strategi. Vi har et mål om å få gjort dette så fort som mulig, fordi behovet er der. Men som sagt er det slik at når behovet øker, øker også utfordringen som vi står overfor.

**Presidenten:** Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [13:27:55]

*Referat*

**Presidenten:** Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.